

Käsämäen kunta

TALOUSARVIO 2015

TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA 2016 - 2017

Kunnanjohtaja	10.12.2014
Kunnanhallitus	11.12.2014
Valtuusto	16.12.2014

Sisällys

Talousarvion yleiset perusteet	3
Kärsämäen kuntakonserni	7
Kärsämäen Vesihuolto Oy	8
Kärsämäen Asunnot Oy	9
Kärsämäen Kehityskeskus Oy	10
Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy	10
Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus.....	11
TULOSLASKELMA vuodelle 2015	12
Tuloslaskelma TA 2015	13
Tuloslaskelma TS 2016-2017	14
RAHOITUSLASKELMA vuodelle 2015	17
Käyttötalous.....	20
Kunnallinen tuloslaskelma.....	21
KÄYTTÖTALOUSOSA	22
Keskusvaalilautakunta	22
Tarkastuslautakunta	23
Kunnanhallitus.....	23
Opetustoimen lautakunta	29
Vapaa-ajan lautakunta.....	38
Tekninen lautakunta.....	45
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA.....	55
INVESTOINTIOSA.....	59
INVESTOINTIOHJELMA 2015 -HANKESELOSTUS.....	60
Liitteet	66
Avustukset ja yhteistoimintaosuudet.....	66
Väestö	68
Työllisyys.....	69
Strategia 2011-2015	71
Talousarvion käyttötalousosan tulosityksiköt	72
TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO	73

Talousarvion yleiset perusteet

Taloussuunnitelma käsittää vuodet 2015 – 2017 jakautuen neljään osaan. Vuosi 2015 on talousarviovuosi ja sisältää:

- tuloslaskelmaosan
- rahoitusosan
- käyttötalousosan
- investointiosan

Talousohjelmaa on ollut valmistelemassa kuntarakennetyöryhmä, jonka tehtävänä on myös taloudentasapainottaminen. Työryhmä on kokoontunut 4 kertaa käsittelemään talousarvion raamia ja suunnitelmavuosia. Valtuutetut ovat käyneet läpi talousohjelmaa vuosille 2014 ja suunnitelmavuosille 2015-16 kahdessa iltakoulussa, viimeisin 25.11.2014.

Kunnan vuosikate vuodelle 2015 on 844 940. Vuosikatteen tulisi kattaa vähintään korvausinvestoinnit ja pitkäaikaisten lainojen lyhennykset. Korvausinvestointien tasona pidetään vuosittaisten poistojen määrää. Poistot ovat 565 230 euroa. Vuosikatetta (kattaa poistot) jää korvausinvestointeihin ja lainan lyhennyksiin 279 710 euroa.

Tilikauden 2015 tulos on 279 710 euroa. Vuoden 2013 tilinpäätöksessä taseessa oli kertynyttä ylijäämää 2 246 730,89 euroa.

Kunnan tuloveroprosentiksi on vahvistettu 21,50%. Tuloveroa arvioidaan kertyvän 6 037 000 euroa, mikä on 2,5% kasvua alkuperäiseen v. 2014 talousarvioon.. Suunnitelmavuosien kasvuksi on ennakoitu noin 1,5%.

Kiinteistöveroprosentit on vahvistettu seuraavasti:

Yleinen kiinteistöveroprosentti	0,85
Vakituiset asunnot	0,50
Muu asuinrakennukset	1,10
Voimalaitos	2,85
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00
Rakentamattomat tontit	3,00

Kiinteistöverojen tuotoksi on laskettu 453 000 euroa, mikä on 32 000 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna ja yhteisöveron määräksi on arvioitu 400 000 euroa.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 10 690 000 euroa. Luku perustuu Kuntaliiton ennakkolaskelmaan ja siinä on huomioitu valtionosuusjärjestelmä-uudistuksen vaikutukset sekä valtionosuuksien leikkaukset.

Talousarviolainojen lyhennykset vuonna 2015 ovat 1 117 330 euroa. Uutta talousarviolainaa on varauduttu nostamaan 1 394 000 euroa. Lainamäärä kasvaa 276 670 euroa.

Rahoitustuotoissa sijoitusvarallisuudelle 8,0 Me on arvioitu noin 3,5% kasvu.

Rahoituskuluissa on varauduttu korkokannan vaihteluun.

Toimintatuotot vuodelle 2015 ovat yhteensä 3 401 850 euroa sisältäen sekä sisäiset että ulkoiset erät. Toimintatuotot jakautuvat seuraavasti:

myyntituotot	794 590 euroa
maksutuotot	1 335 530 euroa
tuot ja avustukset	194 600 euroa
muut toim. tuotot	1 077 130 euroa

Toimintakulut vuodelle 2015 ovat yhteensä 20 263 410 jakautuen seuraavasti:

henkilöstökulut	5 732 230
palvelujen ostot	11 799 160
aineet, tarvikk. ja tavarat	776 840
avustukset	693 800
muut toimintakulut	1 261 380

Toimintakate vähenee ed. vuodesta 1,7 %.

Investointisuunnitelma vuosille **2015-2017**:

TAULUKKO

	Menot
vuosi 2015	796 000 euroa
vuosi 2016	163 700 euroa
vuosi 2017	38 500 euroa

Investointien määrä on aleneva. Alla on luettelo investointien jakautumisesta:

Hallintotoimi/ maa-alueet	20 000 euroa (tuloa)
Tekninen toimi	500 000 euroa (tuloa)
Hallintotoimi	19 000 euroa
Tekninen toimi	777 000 euroa

Investoinneista merkittävin on paloaseman rakentaminen 0,73 Me. Vuoden 2015 investointeihin tarvittava lainamäärä on n 276 000 euroa, joka on myös nettoinvestointi määrä.

1. Talousarvion sitovuus

Tuloslaskelmaosa sisältää käyttötalouden toimintakatteen, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut. Näiden erien yhteissumma osoittaa vuosikatteen, jonka jälkeen vähennetään

käyttöomaisuuden poistot, ja saadaan tilikauden tulos. Satunnaiset erät, rahastojen ja varausten muutosten jälkeen nähdään tilikauden yli- tai alijäämä.

Valtuusto päättää hyväksyessään tilinpäätöksen tuloksen käsittelyn. Kuntalain mukaan kunnilla on alijäämän kattamisvelvollisuus neljän suunnitelmavuoden aikana.

Rahoitusosassa valtuusto hyväksyy antolainojen lisäyksen ja pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, mitkä ovat määrärahoihin verrattavia eriä sekä antolainojen vähennyksen ja pitkäaikaisten laitojen lisäyksen, mitkä ovat tuloarvioihin verrattavia eriä.

Käyttötaloulososassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot sekä asettaa toiminnalliset tavoitteet toimitelimitäin. Käyttötaloulososan tulosityksiköt sitovuustasoinn ovat liitteenä s. 72. Määrärahat, tuloarviot ja toiminnalliset tavoitteet ovat sitovia, mutta mittaristo on ohjeellinen.

Lautakunnat/toimielimet jakavat päävastuualueille myönnetty määrärahat pienempiin tehtäväkokonaisuuksiin ja jakavat määrärahat vastuualueille. Lautakunta voi antaa tavoitteita ja mahdollisesti erilaisia rajoituksia.

Investointiosan määrärahat myönnetään toimielimelle hankeryhmittäin. Investointiosan tulot kohdistetaan hankkeen menojen vähennykseksi. Investointien määrärahat ovat toimielimen käytettävissä valtuuston talousarvion hyväksymisen yhteydessä varmistamaan tarkoitukseen, valtuuston määräämin mahd. rajoituksin.

Talousarvion katteet osoittavat kunnan taloudellisesta tuloksesta seuraavaa:

Toimintakate ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate on kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos ja ilmoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Vuosikatteen pitäisi olla niin suuri, että sillä voidaan kattaa myös pitkäaikaisten lainojen lyhennykset.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksettujen menojen ja tulojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa.

2. Lainanottovaltuudet

Kunnanhallituksella on oikeus:

- a) Ottaa talousarviossa otettavaksi hyväksytty lainamäärä

Päätös voi koskea:

- lainan ennen aikaista takaisinmaksua sekä lainaehtojen muuttamista
- talousarviolainaa, jonka laina-aika on vähintään yksi vuosi ja enintään 20 vuotta

- b) Tehdä koron- sekä valuutanvaihtosopimuksia sekä sopimuksia muuttuvakorkoisten lainojen enimmäis- ja vähimmäiskoroista.

- c) Tehdä koronsuojaamissopimuksia

Kunnanjohtajalla on oikeus:

Ottaa tilapäislainoja, joita saa ottaa enintään valtuuston vuosittain hyväksymään määrään, joka on vuonna 2015 kuusi (6) miljoonaa euroa. Mikäli

lyhytaikaisen lainan korkokanta pysyy jatkossakin alhaisella tasolla, pitkäaikaista lainaa (1 394 000 euroa) ei nosteta vuonna 2015.

3. Laskujen hyväksyjät

Päävastuualueella on vuosittain tai valtuusto-kausittain määrättävät laskujen hyväksyjät ja heille varahenkilöt. Laskun vastaanottajana ja hyväksyjänä ei voi olla sama henkilö. Laskujen hyväksyminen tapahtuu Abilita- järjestelmässä sähköisesti. Hyväksyjä vastaa, että lasku on kaikilta osin oikea ja että laskutettu tavara/ palvelu on saatu sovitulla hinnalla, sekä siitä, että laskussa on oikeat tiliöinnit ja menon suorittamiseen on määräraha.

Mikäli laskusta ei käy selvästi ilmi arvonlisäveron verokanta ja veron määrä, on pyydettävä uusi lasku. Verokanta tulee näkyä vaikka se olisi 0%.

Laskujen käsittelijöiden on huomioitava myös ennakonperintälain määräykset.

Toimielimen on järjestettävä toiminta niin, että annetut määrärahat riittävät. Uutta toimintaa ei saa aloittaa ilman kunnanhallituksen hyväksymistä.

4. Talousarvion seuranta

Määrärahojen riittävyttä tulee seurata kuukausittain. Päävastuutasoinen talousarvion toteutuminen tulee esittää kunnanhallitukselle kuukausittain ja valtuustolle huhti-, elo-, ja joulukuun lopun tilanteista. Joulukuun raportti vastaa toimintakertomusta, mikä liitetään tilinpäätökseen. Näissä raporteissa käytetään pohjana talousarvion toiminta- ja tavoiteosaa. Raporteissa on esitettävä myös vuoden lopun ennuste, minkä on oltava mahdollisimman oikea. Jos määrärahojen riittävyys näyttää epävarmalta on oltava vahvat perustelut miksi määrärahat eivät riitä.

5. Talousarvion tekstiosa

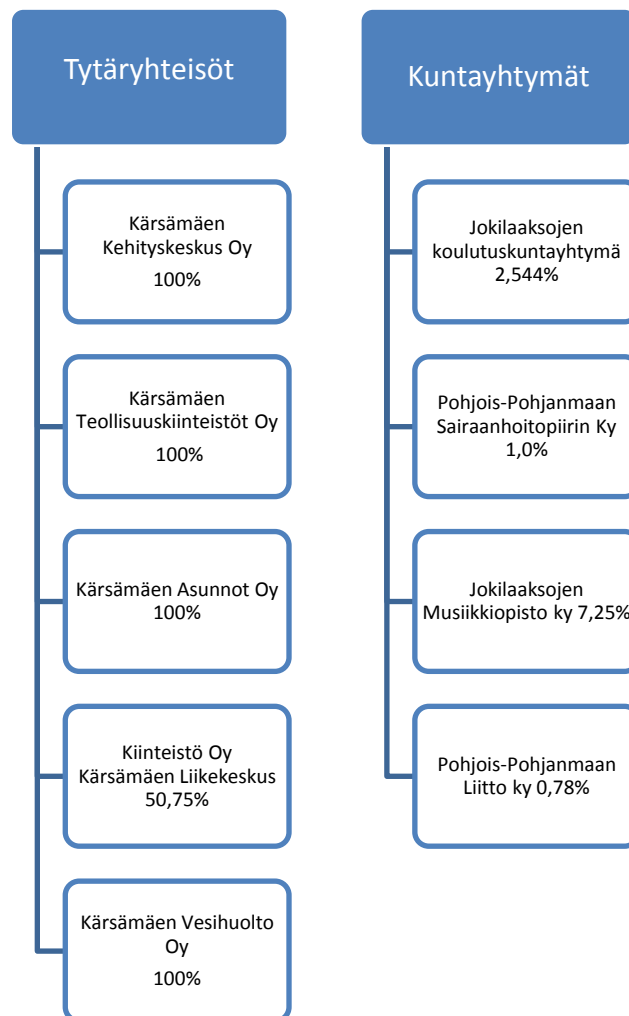
Päävastuualueen sisältämät vastuualueet luetteloituna, toimielin, tilivelvolliset viranhaltijat ja kuntastrategian mukaiset tavoitteet sekä palvelutuotannon periaatteet.

Vastuualueittain toiminnan kuvaus, tavoitteet ja toimenpiteet talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella sekä mittarit. Mittareissa voi olla suoritettavuuksia, tehokkuutta ja taloudellisuutta kuvaavia mittareita sekä toiminnan laajuutta ja voimavaroja osoittavia lukuja. **Mittarit eivät ole valtuustoon nähtävissä, ellei sitovuudesta erikseen päätetä.**

Suoritettavuuksien toteutumista tulee kuitenkin seurata ja liittää tiedot mm. toimintakertomukseen, jossa mittareiden tiedot kuvaavat kyseisen vuoden lopun tilannetta.

Talousarvion tekstiosaa käytetään raportoinnin pohjana toimielimelle ja kunnanhallitukselle. Raporteissa peilataan sitä miten talousarviossa esitetyt toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet. Raporttiin lisätään myös euromääräisten tietojen toteutuminen ja ennuste vuoden lopussa. Joulukuun raportin toteutuminen on pohjana toimintakertomukselle.

Kärsämäen kuntakonserni

Kuntakonsernia koskeva tavoite kohdistuu korkean lainamäärän hallintaan ja kaikkia koskee sama tavoite velkamäärän pienentäminen. Toimintaa tulee tehostaa, vuokrattavien tilojen käyttöaste tulee saada nousemaan ja korjausvelkaan tulee kiinnittää huomiota. Kunta antaa tyttären investointeihin takauksia, mutta pienet investoinnit yhtiöiden tulee toteuttaa omilla vakuusjärjestelyillä. Kunta myöntää pääomarahoitusta tyttärille. Vuoden 2015 aikana on varauduttava Teollisuuskiinteistöt Oy:n ja mahdollisesti

Asunnot Oy:n pääomaa tai investointeja koskevaan päätöksentekoon sekä Liikekeskuksen saamattomista vastikkeista johtuviin järjestelyihin.

Konsernijohtoryhmän toimintaa jatketaan. Tytäryhtiöiden toimintakatsaukset annetaan kunnanhallitukselle huhti-, elo- ja marraskuussa. Toiminnallista yhteistyötä kehitetään. Yhtiöiden hallitusten jäsenten valinnassa huomioidaan kuntalain määräykset sekä kuntaliiton antamat ohjeet yhtiöiden hallituksen jäsenten osaamisesta ja koulutuksesta. Osalla jäsenistä tulee olla yhtiön toimialan mukaista koulutusta tai osaamista.

Kunnan tytäryhtiöitä ovat Kärsämäen Vesihuolto Oy, Kärsämäen Asunnot Oy, Kärsämäen Kehityskeskus Oy, Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy ja Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskus.

Kärsämäen Vesihuolto Oy hoitaa ja ylläpitää vedenhankintaa- ja viemärilaitosta sekä turvaa vedenhankinnan – ja jakelun. Yhtiö rahoittaa toimintansa käyttö- ja liittymämaksuilla ja on taloudellisesti itsenäinen.

Kärsämäen Asunnot Oy huolehtii kunnan vuokra-asunnoista ja niiden rakentamisesta. Yhtiön toimiala on selväpiirteinen. Yhtiön tulee toimia saaduilla vuokratuloilla ja on taloudellisesti itsenäinen. Toiminnallisia tietoja yhtiöstä

Kärsämäen Asunnot Oy omistaa 2 kerrostaloa, 36 rivitaloa sekä 17 osakehuoneistoa.

Kärsämäen Vesihuolto Oy

Vastuuhenkilö: toimitusjohtaja

Tavoitteet ja riskit:

Yhtiön tarkoitus on yleishyödyllisenä yhtiönä hoitaa ja ylläpitää vedenhankintaa ja viemärilaitosta. Huolehtia vedenhankinnasta ja – jakelusta joka hetki ympäristön kannalta kestäväällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Jätevesien poisjohtaminen ja puhdistaminen tehdään lupaehdot reilusti täyttäen. Toiminta on asiakas- ja palvelulähtöistä ja asiakkaiden tarpeiden seuraaminen on jatkuvaa.

Tavoitteet 2015:

Vanhojen vesijohtojen- ja jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan uusiminen. Vakaan taloudellisen kehityksen jatkaminen hintoja hieman korottaen.

Huoneistoja on yhteensä 195 kpl, joista vuokrattavissa on tällä hetkellä 179 kpl.

Pellonpää 5 asuntoa ja Korkatinkangas 11 asuntoa, ovat tyhjillään.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:n tehtävänä on rakentaa ja vuokrata tiloja ja **Kiinteistö Oy Kärsämäen Liikekeskuksen** tehtävä on omistaa ja hallita liikerakennusta. Molempien yhtiöiden tulee toimia saaduilla vuokra- tai vastiketuloilla.

Kärsämäen Kehityskeskus Oy: Yhtiöllä ei ole liiketoimintaa tilikaudella 2015 eikä siten tarvetta talouden ja toiminnan tarkempaan seurantaan.

.

Riskit: Pohjavesialueiden saastuminen, runkolinjojen vaurioituminen ja saastuminen talousveden laatu ja jäteveden puhdistusmenetelmän pettäminen. Pieneen henkilökuntaan liittyvät riskit.

Kärsämäen Vesihuolto Oy TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT	Tavoitearvo		Tavoiteluokka
Toiminnan laajuus			
Vesiliittymien osuus kunnan talouksista %	87		vaikuttavuustavoite
Jätevesiliittymien osuus kunnan talouks. %	54		vaikuttavuustavoite
Palvelun laatu			
Asiakastyytyväisyys: asteikko 1-5			vaikuttavuustavoite
Toimitusaika	24 h / 365 d		tuotantotavoite
Taloudellisuus ja hinnoittelu	KV 2015	VVY 2014	
Veden hinta ja VVY:n keskih. 2014 €/m3	1,20	1,22	kannattavuustavoite
Jäteveden hinta €/m3	1,90	2,01	kannattavuustavoite
Kannattavuus			
Katetuotto (myyntikate) %	70		kannattavuustavoite
Sijoitetun pääoman tuotto %	0		kannattavuustavoite
Omavaraisuusaste %	60		kannattavuustavoite
Ympäristötavoitteet jätevedenpuhd.	KV Oy	Lupaehdot	
BOD7ATU mg O ₂ /l	10,0	≤ 17,5	vaikuttavuustavoite
Kok.Fosfori (P) mg P/l	0,6	≤ 1,0	vaikuttavuustavoite
Investoinnit			
Kustannusarvio	50.000 €		tuotantotavoite

Kärsämäen Asunnot Oy

Vastuhenkilö: toimitusjohtaja

Tavoitteet ja riskit:

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2015

- Tavoitteena on turvata määrällisesti ja laadullisesti riittävä sekä monipuolinen asuntokanta kuntalaisille ja kuntaan muuttaville, yhteistyössä Kärsämäen kunnan kanssa.

- Tavoitteena on vuokrausasteen nostaminen tavoitellulle tasolle.

- Tavoitteena on kartoittaa pitkään samassa asunnossa asuneet asukkaat ja käydä heidän asuntonsa tarkastamassa sekä tehdä tarvittavat korjaukset.

- Korkatinkankaan peruskorjauksen toteuttaminen.

- Tavoitteena parantaa vuokraloyhtiön näkyvyyttä lähialueilla, markkinoinnin aloittaminen.

- Tavoitteena parantaa sähköisen asioinnin mahdollisuutta, mm. omien nettisivujen avaaminen, sähköisen asuntohakemuksen vastaanotto.

- Yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa yhtiön tervehdyttäminen.

Riskit: Yhtiön suurin riski on vuokrausasteen pienentyminen edelleen.

Kärsämäen Asunnot Oy	Tavoiteluokka	Tavoitetaso	TP 2013	Vertailu *	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Tavoitteet ja tunnusluvut							
Toiminnan laajuus							
Käyttöaste (%)	vaikuttavuustavoite	≥ 95	84,85	75,70	85,00	87,00	89,00
Kannattavuus							
Tilikauden tulos	kannattavuustavoite	≥ 0	0	-	0	0	0
Vuokrasaamiset (€/asm2/kk)	kannattavuustavoite	≤ 0,14	0,24	0,14	0,22	0,14	0,14
Peritty keskineliövuokra	kannattavuustavoite		7,32	7,47	7,59	7,89	8,21
Quick-ratio	kannattavuustavoite	≥ 1,0	0,38	1,06	0,50	0,70	0,90
Omavaraisuusaste %	kannattavuustavoite	> 40	37,43	27,57	38,50	39,00	40,00
Palvelun laatu							
Asiakastyytyväisyys	vaikuttavuustavoite	4	-	-	-	-	4
Investoinnit							
Kustannusarvio	tuotantotavoite					569 000	
* Vertailuryhmä Nivala-Haapajärven seutukunta TP 2013, vertailuryhmän koko 7							
Tunnuslukujen laskentakaavat:							
Käyttöaste = Vuokratuotot / Vuokratuotot 100 % käyttöasteen mukaisesti laskettuna x 100 %							
Quick-ratio = (Saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset yhteensä) / Lyhytaikainen vieras pääoma							
Omavaraisuusaste % = Oma pääoma / (Taseen loppusumma - saadut ennakkomaksut) x 100							

Kärsämäen Kehityskeskus Oy

Vastuuhenkilö: toimitusjohtaja

Tavoitteet ja riskit:

Yhtiöllä ei ole liiketoimintaa tilikaudella 2015 eikä siten tarvetta talouden ja toiminnan tarkempaan seurantaan.

Muut elinkeinojen kehittämisen toimijat:

Kunnan elinkeinojen kehittäminen ennen Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry:n perustamista oli Kärsämäen Kehityskeskuksen toimintaa. Nykyisin yritystoiminnan elinkeinopalvelut tuottaa Nihak ja sen kautta ohjautuvat yritysten elinkeinotoiminnan kehitysprojektit. Kunta ostaa puolikkaan yritysasiamiehen palvelut seutukunnalta ja tarvittaessa seutukunnan on mahdollisuus antaa väliaikaisesti henkilöresursseja enemmänkin.

Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy

Vastuuhenkilö: toimitusjohtaja

Tavoitteet ja riskit:

Yhtiön päätavoite on löytää tilivuoden 2015 aikana ratkaisu ensin ns. AWG-hallin (2200 m2) tilanteeseen joko vuokraamalla tai myymällä halli teollisuusalueen nykyiselle yritystoiminnalle. Toisena tavoitteena on ns. Nordic-hallin (3060 m2) vuokraaminen alueella toimivan rakennustuoteyrityksen sopimusvalmistajien/ alihankkijoiden/komponenttitoimittajien varasto-/tuotantotiloiksi. Ko. toiminta voi aiheuttaa osalle tiloista muutostarpeita. Tila pystytään jakamaan helposti 2-4 erilliseen toimitilaan.

Yhtiö voi tarvita loppuvuodesta lisää pääomarahoitusta.

Tavoitteet 2015:

Käyttöaste 60 %
Liikevaihto 60.000€
Kassavarat/31.12.2015 n. 50.000 e

Oma pääoma/31.12.2015 +0€

Riskit: Riskinä on, ettei saada em. toimenpiteitä eteenpäin rakennusalan huonon suhdanteen vuoksi. Toinen riski on puusepänteollisuuteen tehtyjen tilojen sopimattomuus muille toimialoille ilman kalliita muutostöitä, jotka nostavat vuokrahintaa.

Kiinteistö Oy Kärämäen Liikekeskus

Vastuhenkilö: toimitusjohtaja

Tavoitteet ja riskit:

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet 2015

- Tavoitteena on luoda edellytykset, jotta toimijoilla olisi mahdollisuus kannattavaan toimintaan yhtiön tiloissa.

- Tavoitteena on saada kiinteistön käyttökuluja pienemmiksi, jotta perittävän hoitovastikkeen tasoa voitaisiin alentaa.

- Tavoitteena on löytää vuokralainen hallintaan- otettuun tyhjillään olevaan tilaan.

- Tavoitteena on olla aktiivisena yhdistävänä tekijänä kiinteistössä toimijoiden kesken, esimerkiksi selvittämällä mahdollisuuksia yhteismarkkinointiin.

- Tavoitteena on saada käyntiin hanke, jossa yhdistettäisiin energian säästäminen, lähiruoka ja markkinointi.

Riskit: Tilojen hallintaanotto maksamattomien vastikkeiden vuoksi ja ettei hallintaanotettuja tiloja saada vuokrattua. Tämän seurauksena yhtiö joutuu kassavirtaongelman vuoksi joko maksuvaikeuksiin tai perimään muilta osakkailta lisää vastikkeita.

Kiinteistö Oy Kärämäen Liikekeskus	Tavoiteluokka	Tavoitetaso	TP 2013	Vertailu *	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Tavoitteet ja tunnusluvut							
Kannattavuus							
Käyttökate-%	kannattavuustavoite	7 %	5,5	42,9	6	7	7
Omavaraisuusaste %	kannattavuustavoite	> 40	14,60	52,50	18,00	21,00	24,00
Suhteellinen velkaantuneisuus %	kannattavuustavoite	< 40	**495,3	252,40	405,00	370,00	235,00
Quick Ratio	kannattavuustavoite	> 1	5,70	0,80	5,00	5,00	5,00
Investoinnit							
Kustannusarvio	tuotantotavoite					15 000	
LVI muutokset							
* Vertailutietona toimialan 68209 Muiden kiinteistöjen vuokraus ja hallinta tunnusluvut 31.12.2013, toimialalla yrityksiä 8.266 kpl							
** Vuoden 2013 liikevaihtoon sisältyy tulipalosta saadut vakuutuskorvaukset							
Tunnuslukujen laskentakaavat							
Käyttökate-%	Käyttökate			x 100			
	Tuotot yhteensä						
Omavaraisuus-%	Oma pääoma			x 100			
	Taseen loppusumma – saadut ennakkomaksut						
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	Vieras pääoma – saamiset, rahat ja sijoitukset			x 100			
	Liikevaihto (12 kk)						
Quick Ratio	Rahoitusomaisuus			x 100			
	Lyhytaikainen vieras pääoma – saadut ennakkomaksut						

TULOSLASKELMA vuodelle 2015

Toimintatulot 3 401 850 euroa = käyttötalouden tulot yhteensä

Toimintamenot -20 263 410 euroa = käyttötalouden menot yhteensä

TOIMINTAKATE -16 861 560 euroa = käyttötalous yhteensä nettona

Verotulot 6 890 000 euroa (sisältää kunnallisveroa 21,5 tuloveroprosentin mukaan 6 037 000 euroa, yhteisöveroa 400 000 euroa, kiinteistöveroa 453 000 euroa.)

Valtionosuudet perustuvat Kuntaliitosta saatuihin ennakkolaskelmiin ja ovat yhteensä 10 690 000 euroa.

Rahoitustuotot 327 700 euroa ja rahoituskulut -201 200 euroa, sisältäen sijoitusten tuottoarviota 290 000 euroa ja lainojen korkokuluja -180 000 euroa.

VIOSIKATE osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuoden 2015 talousarviossa vuosikate on 844 940 euroa, eli tulorahoitus riittää kattamaan normaalin toiminnan ja kysymyksessä on tasapainossa oleva talous (mikäli toteutuma on talousarvion mukainen).

Ylijäämäinen tai vahvistuva talous on kysymyksessä, kun vuosikate vähennettynä pitkäaikaisten lainojen lyhennyksillä ja korvausinvestoinneilla on > 0.

Tasapainossa oleva talous on silloin kun vuosikate = suunnitelmapoistot (=korvausinvestoinnit).

Heikkenevä talous, kun vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos negatiivinen.

Kriisitalous, kun vuosikatekin on negatiivinen eli tulorahoitus ei riitä edes varsinaisen toiminnan pyörittämiseen.

Poistot ja arvonalentumiset sisältävät käyttöomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot.

Tilikauden tulos on 279 710 euroa. Valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä päättää tilikauden tuloksen osalta miten se käytetään (positiivinen tulos) tai miten se katetaan (negatiivinen tulos).

Rahastojen ja varausten muutos sisältää kertyneen poistoerovaruksen purkua 54.890 euroa
Investointivaruksen purkua ei ole kirjattu kerralla tuloksi vaan siitä on muodostettu poistoerovaraus ja poistoerovarausta puretaan vuosittain

Tilikauden ylijäämä on 334 600 euroa, joka kirjataan tilinpäätöksessä taseen omaa pääomaa lisäävänä eränä.

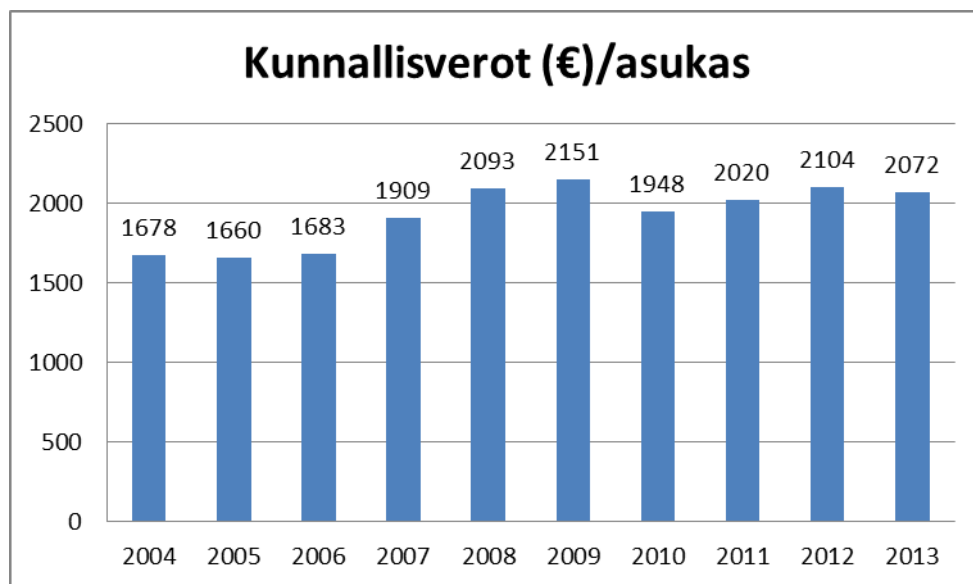
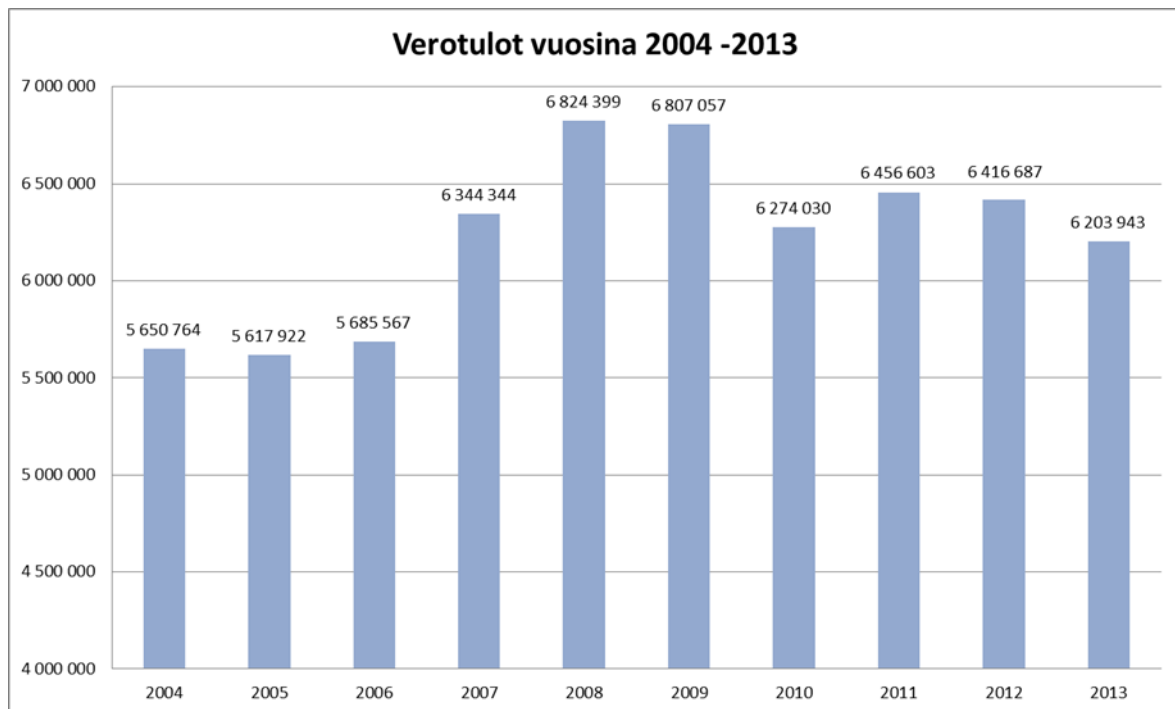
Tuloslaskelma TA 2015

	TP 2013 €	Alkup. TA 2014 €	TA 2015 €
Toimintatulot	3 426 859	3 133 980	3 401 850
Toimintamenot	-20 266 389	-20 277 900	-20 263 410
Toimintakate	-16 839 530	-17 143 920	-16 861 560
Verotulot	6 203 943	6 694 000	6 890 000
Valtionosuudet	10 827 286	10 822 510	10 690 000
Rahoitustulot ja -menot	1 331 984	142 000	126 500
Vuosikate	1 523 683	514 590	844 940
Poistot ja arvonalentumiset	-491 966	-509 510	-565 230
Satunnaiset erät	-1 177 981		
Tilikauden tulos	-146 264	5 080	279 710
Poistoeron lis. (-) / väh. (+)	54 890	54 890	54 890
Varausten lis. (-) / väh. (+)			
Rahastojen lis. (-) / väh. (+)	3 256 557		
Tilikauden yli-/alijäämä	3 165 179	59 970	334 600

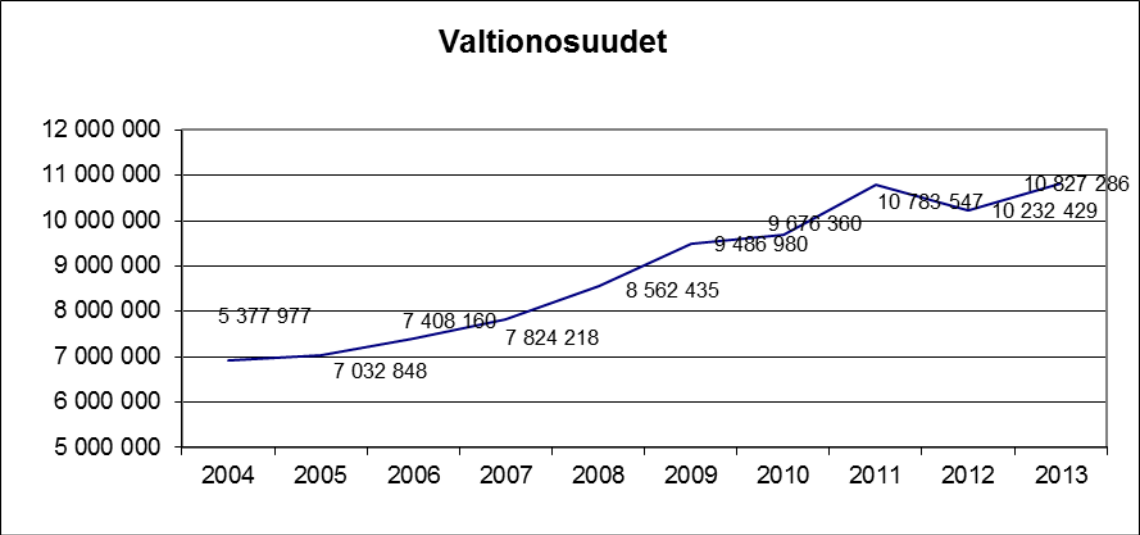
Tuloslaskelma TS 2016-2017

	TS	TS
	2016	2017
	€	€
Toimintakate	-17 043 610	-17 148 370
Verotulot	7 017 000	7 137 000
Valtionosuudet	10 510 000	10 394 000
Rahoitustulot ja -menot	150 000	130 000
Vuosikate	633 390	512 630
Poistot ja arvonalentumiset	-540 000	-510 000
Tilikauden tulos	93 390	2 630
Varausten ja rahastojen muutokset	54 890	54 890
Tilikauden yli-/alijäämä	148 280	57 520

Verotulot 2004-2013

Valtionosuudet 2004- 2013

RAHOITUSLASKELMA vuodelle 2015

Vuosikate (siirtyy tuloslaskelmasta) kertoo sen minkä verran tulorahoituksesta jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuoden 2015 talousarviossa vuosikate on 279 710 euroa poistomäärää suurempi.

Investoinnit nettona (eli bruttoinvestoinnit vähennettynä rahoitusosuuksilla ja myyntituotoilla) kertoo, paljonko kunta tarvitsee rahaa investointien rahoittamiseen.

Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta osoittaa sen minkä verran investoinneista jää lainoituksella katettavaksi (tulorahoituksen ja investointien erotus).

Lainakannan muutokset kertoo sen minkä verran velkaannutaan lisää tai minkä verran lainakanta pienenee talousarviovuoden aikana. Vuoden 2014 talousarviossa lainakanta kasvaa 276 670 eurolla. Vanhoja lainoja lyhennetään 1 117 330 eurolla ja uutta lainaa varauduttu ottamaan 1 394 000 euroa.

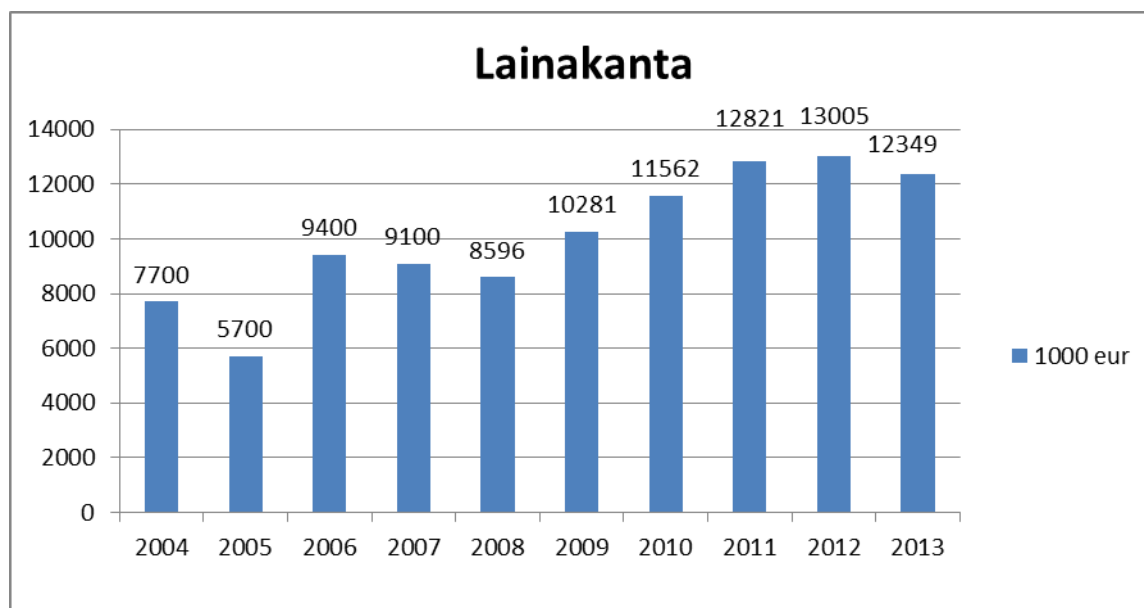
Rahoituslaskelma TA 2015

	TP 2013 €	TA 2014 €	TA 2015 €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	1 523 683	514 590	844 940
Satunnaiset erät	-1 177 981		
Tulorahoituksen korjauserät	-100 171		
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-372 899	-2 595 750	-796 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	66 700	335 500	250 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	114 428	20 000	270 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	53 760	-1 725 660	568 940
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-150 000		
Antolainasaamisten vähennykset			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 290 940	1 394 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 266 517	-1 212 280	-1 117 330
Lyhytaikaisten lainojen muutos	700 000		
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-8 861		
Vaihto-omaisuuden muutos			
Saamisten muutos	1 106 669		
Korottomien velkojen muutos	-330 829		
Rahoituksen rahavirta	50 462	78 660	276 670
Rahavarojen muutos	105 222	-1 647 000	845 610

Rahoituslaskelma TS 2016- 2017

	TS 2016 €	TS 2017 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	633 390	512 630
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät		
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-275 500	-99 200
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
Toiminnan ja investointien rahavirta	357 890	413 430
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	650 400	807 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 120 000	-1 234 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos		
Korottomien velkojen muutos		
Rahoituksen rahavirta	-469 600	-427 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0
Rahavarojen muutos	0	0

Lainat 2004-2013

Käyttötalous

	TP 2013	TA 2014	TA 2015
KÄRSÄMÄEN KUNTA	-16 839 530	-17 143 920	-16 861 560
Keskusvaalilautakunta		-6 830	-4 190
TOIMINTATUOTOT		4 000	4 000
TOIMINTAKULUT		-10 830	-8 190
Tarkastuslautakunta	-27 493	-19 340	-18 620
TOIMINTAKULUT	-27 493	-19 340	-18 620
Kunnanhallitus	-12 349 451	-12 073 370	-10 637 640
TOIMINTATUOTOT	227 503	254 230	1 480 810
TOIMINTAKULUT	-12 576 953	-12 327 600	-12 118 450
Opetustoimen lautakunta	-4 084 914	-4 320 060	-5 331 910
TOIMINTATUOTOT	257 492	186 000	336 150
TOIMINTAKULUT	-4 342 406	-4 506 060	-5 668 060
Vapaa-ajanlautakunta	-458 662	-489 740	-490 150
TOIMINTATUOTOT	132 955	145 570	10 450
TOIMINTAKULUT	-591 617	-635 310	-500 600
Tekninen lautakunta	80 990	-234 580	-379 050
TOIMINTATUOTOT	2 808 910	2 544 180	1 570 440
TOIMINTAKULUT	-2 727 920	-2 778 760	-1 949 490

Kunnallinen tuloslaskelma

KUNNALLINEN TULOSLASKELMA			
	TP 2013	TA 2014	TA 2015
TOIMINTATUOTOT	3 426 859,32	3 133 980	3 401 850
Myyntituotot	1 797 860,54	1 652 430	794 590
Maksutuotot	11 671,52	19 510	1 335 530
Tuet ja avustukset	272 355,63	284 160	194 600
Muut toimintatuotot	1 344 971,63	1 177 880	1 077 130
TOIMINTAKULUT	-20 266 389,35	-20 277 900	-20 263 410
Henkilöstökulut	-4 688 574,85	-4 746 900	-5 732 230
Palkat ja palkkiot	-3 396 852,40	-3 441 600	-4 282 310
Henkilösivukulut	-1 291 722,45	-1 305 300	-1 449 920
Eläkekulut	-1 138 500,17	-1 137 360	-1 256 720
Muut henkilösivukulut	-153 222,28	-167 940	-193 200
Palvelujen ostot	-13 924 671,39	-13 591 500	-11 799 160
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-908 650,73	-1 005 560	-776 840
Avustukset	-113 490,99	-185 150	-693 800
Muut toimintakulut	-631 001,39	-748 790	-1 261 380
Toimintakate	-16 839 530,03	-17 143 920	-16 861 560
VEROTULOT	6 203 942,96	6 694 000	6 890 000
VALTIONOSUUDET	10 827 286,00	10 822 510	10 690 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 331 984,14	142 000	126 500
Korkotuotot	2 438,58		
Muut rahoitustuotot	1 542 454,16	393 200	327 700
Korkokulut	-155 102,70	-230 000	-180 000
Muut rahoituskulut	-57 805,90	-21 200	-21 200
Vuosikate	1 523 683,07	514 590	844 940
Ryhmä2			
Ryhmä3			
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-491 965,67	-509 510	-565 230
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT	-1 177 980,55		
Tilikauden tulos	-146 263,15	5 080	279 710
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOKSET	3 311 441,86	54 890	54 890
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	3 165 178,71	59 970	334 600

KÄYTTÖTALOUSOSA

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

Vastuualueet: kunnalliset ja valtiolliset vaalit

Toimielin: Keskusvaalilautakunta

2015 Eduskuntavaalit

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnan vaaliviranomaisena vaalien toteuttamisesta määräysten mukaisesti ja luotettavasti. Vaalilain mukaan kotimaan yleisistä ennakkoonäänestyspaikoista kunnassa määrää kunnanhallitus. Oikeusministeriö suorittaa valtiollisissa vaaleissa äänioikeutettujen lukumääriin perustuvan korvauksen, jolla katetaan vaalien järjestämisestä kunnalle

aiheutuneita menoja, euromäärä vahvistetaan ennen vaaleja. Kärämäen kunnassa ennakkoonäänestys on järjestetty kirjastolla. Äänestysalueita on kolme: 001 Kirkonkylä, 002 Venetpalo ja 003 Saviselkä.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Äänestysalueita on kolme: 001 Kirkonkylä, 002 Venetpalo ja 003 Saviselkä. Ennakonäänestys järjestetään kunnan omana toimintana, ennakkoonäänestyspaikkana kirjasto. Ennakkoäänestys sekä vaalipäivän äänestys toteutetaan vaalilain määräysten mukaisesti ja luotettavasti. Vuonna 2015 järjestetään eduskuntavaalit, vaalipäivä on 19.4.2015, ennakkoonäänestys 8.- 14.4.2015.

Keskusvaalilautakunta				
	TP 2012	TP 2013	TA 2014	TA 2015
Toimintamenot	27 285	0	10 830	8 090
Toimintatulot	8 158	0	4 000	4 000
Netto	-19 127	0	-6 830	-4 090
Poistot				

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus

Tarkastustoimintaa hoitavat valtuuston valitsevat tarkastuslautakunnan jäsenet ja valtuuston päätöksen mukainen tilintarkastusyhteisö.

Tilintarkastus				
	TP2012	TP2013	TA2014	TA 2015
Toimintamenot	19 316	27 506	19 340	18 590
Toimintatulot	0	0	0	
Netto	-17 930	-27 506	-19 340	-18 590
Poistot				

Kunnanhallitus

Hallintopalvelut

Vastuualueet: yleishallinto, elinkeinotoimi ja Selännepalvelut

Toimielin: kunnanhallitus

Kuntastrategian mukaiset yleiset tavoitteet:
Kärsämäki on onnellisten nuorten ja onnellisten lapsiperheiden asuinpaikka sekä innostuneiden ja osaavien yrittäjien ”temmellyskenttä”. Asukas- ja asiakastyytyvyyteen panostetaan kehittäen kunnan ja verkostojen johtamista ja orkestrointia ja että kunnan talous on tasapainossa.

Palvelutuotannon periaatteet:

- 1) Kunnan omana toimintana tuotettavat palvelut
 - asiakirjahallinta ja muut hallintopalvelujen toimistopalvelut
- 2) Kuntayhtymältä ostettavat palvelut ppky Selänne/Selma
 - kirjanpito ja palkkalaskenta
- 3) Yhteistyössä alueen muiden kuntien kanssa tuotettavat palvelut
 - maaseutupalvelut
 - lomituspalvelut
 - talous- ja velkaneuvonta
- 4) Yksityisiltä palvelujen tuottajilta ostettavat palvelut
 - atk-palvelut
 - elinkeinojen neuvonta- ja keittämispalvelut
 - työpajatoiminta
- 5) Valtion tuottamat palvelut

- yleinen edunvalvonta
- kuluttajaneuvonta
- 6) Välitetyt palvelut
- Kelan yhteispalvelu
- TE-toimisto yhteispalvelu

Voimassa olevat strategiat ja ohjelmat:

- Kunta - ja elinkeinostrategia 2015
- NIHAK-seudun kasvuohjelma 2020
- Konserniohjeet
- Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointiohjelma
- Kärämäen liikenneturvallisuussuunnitelma
- Sisäisen valvonnan ohje
- Hankintaohjeet
- Kotouttamisohjelma 2012
- Vanhuspoliittinen suunnitelma 2003-2015
- Lapsi- ja nuorisopoliittinen kehittämisohjelma 2009-2012
- Hyvinvointikertomus 2013-2016
- Savuton kunta

Yleishallinto

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja sekä kunnansihteeri

Toiminnan kuvaus: Valtuusto päättää toiminnan ja talouden keskeistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä, talouden ja rahoituksen puitteista.

Hallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talouden hoidosta, sen ohjauksesta ja seurannasta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta sekä valvoo kunnan etua.

Keskushallinto vastaa keskitetyistä asiakirjahallinnon ja monistuksen tehtävistä. Lisäksi se huolehtii kunnanhallituksen ja valtuuston kokousasioista. Toimittaa kuukausittain ilmestyvän kunta-infon. Toimittaa TE-keskuksen työllisyyspalvelujen sähköinen välittäminen.

Talous- ja henkilöstöhallintopalvelut ostetaan Ppky Selänteen tukipalveluyksikkö Selmalta. Sähköistä asiointia ja sähköisten palvelujen

käyttöä kehitetään. Kansalaisen asiointitili otetaan käyttöön.

Henkilöstöhallinto vastaa keskitetystä kunnan työntekijöiden työterveyshuollon, yhteisten koulutuksen sekä työsuojeluorganisaation ja yhteistyötoimikunnan toiminnan.

Talous- ja velkaneuvonnan palvelut ostetaan Ylivieskan kaupungilta.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Talousarviossa on varauduttu 20 kunnanhallituksen kokoukseen, 11 valtuuston kokoukseen ja 3 iltakouluun.

Kunnan avustuksiin kulttuurijärjestöille on varattu 13 000 euroa: Suomen Elämäntarinayhdistys ry. 7000 euroa, Musiikkia Paanukirkossa ry 4 000 euroa ja Taideyhdistys Elsuupa ry. 2000 euroa.

Ajankohtaiset asiat tiedotetaan henkilökunnalle mm. sähköpostilla. Yhteistoimintaryhmä kokoontuu säännöllisesti samoin työsuojelutoimikunta.

Kärämäen kunnan voimassa oleva strategia ulottuu vuosille 2011-2015. Vuoden 2015 aikana työstetään kuntastrategia uudelle strategiakaudelle.

Maaseutupalvelut

Nivalan kaupunki tuottaa maaseutuhallinnon viidelle kunnalle, jotka ovat Kärämäki, Nivala, Oulainen, Sievi ja Ylivieska. Yhteistoiminnan järjestämistä varten on perustettu yhteiseksi toimielimeksi Nivalan maaseutulautakunta. Toimielin toimii Nivalan kaupungin organisaatiossa. Lautakuntaan valitaan kaksi jäsentä Nivalasta ja yksi jäsen kustakin muusta kunnista.

Palveluja tuotetaan kaikkien sopimuskuntien alueella lähipalveluina.

Tavoitteet

Hoidetaan tehokkaasti lakisääteiset viljelijöiden EU- ja kansalliset maataloustukiasiat. Turvataan monipuolisten ja laadukkaiden maaseutu-

palvelujen saatavuus toimialueen kunnissa. Perusmaatalouden toimintaedellytyksiä kehitetään edistämällä mm. sukupolven-vaihdoskauppoja, tilusjärjestelyjä ja tilakohtaista kehittämistä. Edistetään ja autetaan uusien maaseutuelinkeinojen syntymistä. Kehitetään maaseudun monipuolisia elinkeinoja yhteistyössä maaseudun muiden toimijoiden kanssa. Tukihakemusten käsittelyssä siirrytään mahdollisimman paljon sähköisten järjestelmien hyötykäyttöön. Järjestetään viljelijöille koulutusta jokaisessa alueen kunnassa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Suoritteet				
Kärsämäki	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Maatilojen lukumäärä (kpl)	136	133	130	128
Viljelty pello (ha)	7 451	7 450	7 450	7450
Maksetut tuet yht. (milj. €)	6,2	6,2	6,2	6,2

Lomitus

Reisjärven paikallisyksikkö järjestää lomituspalvelut Haapajärven, Kärsämäen, Pyhäjärven ja Reisjärven maatalousyrittäjille.

Tavoitteet:

Lomatoimen yksikkö suorittaa lomituspalvelulain mukaiset tehtävät. Lomituspalvelujen tuotanto tehostuu ja lomituspalvelujen tilakohtainen käyttö lisääntyy helpottaen tilojen toimintaa. Kunta tukee maksullista lomitusapua ja samalla edesauttaa lomittajien työllistymisessä.

Maksulliseen lomitusapuun on varattu 24 000 euroa vuodelle 2015.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Valtuusto hyväksyi hyvinvointikertomuksen 2013-2016. Hyvinvointikertomus on HYTE-työryhmän kokoama poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämissuunnitelma, missä on asetettu ikäryhmittäiset tavoitteet ja toimenpiteet, joiden vaikuttavuutta seurataan indikaattoreista. Hyvinvointikertomuksen toimenpide-ehdotukset otetaan huomioon toimielinten talousarvion vuosiohjelmissa. Kunta on toteuttanut koulukuraattorin toimen, keskuskoulun lähiliikuntapaikan, frisbee-golf-radan, Venetpalon ulkoilualueen kunto- ja hiihtoladun, tarjonnut kuntalaisille kunnan seurausmahdollisuuden Suomimiesrekka-projektissa ja Jokihelmen opiston opintosetelillä suuntaamiselle työttömien liikuntaharrastuksiin panostaessaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Hyvinvointikertomuksen toteutumista seurataan vuosittain HYTE-työryhmässä, joka antaa kertomuksensa vuosittain hallitukselle ja valtuustolle.

Kunnan henkilöstöä ohjataan huolehtimaan henkisestä ja fyysisestä hyvinvoinnista. henkilöstön liikunnan ja hyvinvoinnin tukemiseen on varattu 5000 euroa.

Mittarit

	TP2012	TP 2013	TA2014	TA 2015
Hallintopalvelujen henkilökunta	4	4	4	4
Kunnan vakinaisten vakanssien lkm	84	82	82	115
Työterveyshuollon nettomenot, €	16 501	17 783	16 000	17500
Valtuuston kokouksia	14	13	10	10
Hallituksen kokouksia	23	21	20	20

Elinkeinotoimi

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Kunta ostaa elinkeinoelämän toimitilapalveluja Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy:ltä. Kunnan elinkeinojen kehittäminen ennen Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry:n perustamista oli Kärsämäen Kehityskeskuksen toimintaa. Nykyisin yritystoiminnan elinkeinopalvelut tuottaa Nihak ja sen kautta ohjautuvat yritysten elinkeinotoiminnan kehitysprojektit. Kunta ostaa puolikkaan yritysasiamiehen palvelut seutukunnalta ja tarvittaessa seutukunnan on mahdollisuus antaa väliaikaisesti henkilöresursseja enemmänkin. Hankkeet ja projektit

sisältävät kunnan maksuosuuden muiden hallinnoimiin projekteihin.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Elinkeinoelämän edistämisessä tavoitteena on turvata olemassa olevien yritysten toimintaedellytyksiä ja edistää uusien työpaikkojen syntyä. Seutukunnalle maksetaan elinkeinojen kehittämisen hoidosta 110 000 euroa. Kärsämäen Teollisuuskiinteistöt Oy raportoi huhti-, elo- ja marraskuussa kunnanhallitusta. **Tytärtyhtiöiden asioista tiedottaminen valtuutetuille on huhtikuun iltakoulussa.**

Kunnan osallistumisesta projekteihin päättää kunnanhallitus

Mittarit	TP2012	TP2013	TA2014	TA 2015
Väkiluku	2 763	2 740	2 750	2 710
Nettomuutto	-53,0	-39,0	*	*
Työttömyysaste (%)	13,6	12,5	*	*
Vuosikate €/asukas	42	27	187	312
Verotulot €/asukas	2 322	2 355	2 434	2 542
Valtionosuudet €/asukas	3 703	3 763	3 935	3 945
*- merkinnällä ei vielä virallista tilastotietoa				

Nivala-Haapajärven Seutu Nihak ry

Mittarit

Perustetut yritykset v. 2015: 15 kpl.

Pidettyjä yrittäjältoja v.2015: 5kpl.

Selänpalvelut

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Kunta ostaa ppky Selänteeltä ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun, maa-aineslain, rakennusvalvonnan ja korjausneuvonnan palvelut. Kuntayhtymän alaisuudessa on

talous- ja palkkahallinnon yksikkö Selma, jolta ostetaan kunnan talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Palvelut ostetaan palvelutasosuunnitelman ja vuosittaisen vuosisuunnitelman

mukaisesti. Kunnan maksuosuus Ppky Selänteelle ympäristö- ja rakennusvalvontapalvelujen osalta on 204 700 euroa.

.

Sosiaali- ja terveyspalvelut

Vastuullinen viranhaltija: kunnanjohtaja

Toiminnan kuvaus: Sosiaali- ja terveyspalvelujen tarkoituksena on turvata kärsämäkisille lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Peruspalvelut järjestetään lähipalveluna.

Kärsämäen kunta on järjestämisvastuussa lakisääteisen sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta 1.1.2015, kun kunnan jäsenyys Ppky Selänteessä päättyy.

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään yhteistyössä yksityisen palveluntuottajan kanssa. Väliaikaisena palveluntuottajana 1.1.2015 aloittaa Attendo Oy. Sosiaali- ja

terveyspalveluiden kokonaisulkoistuksesta järjestetään tarjouskilpailu ja hankintapäätös sote-palvelujen osalta tehdään alkuvuodesta 2015.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Palvelut tuotetaan lähipalveluina. Palveluiden laatua ja vaikuttavuutta kehitetään yhteistyössä yksityisen palveluntuottajan kanssa.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden ulkoistus perustuu kiinteään vuosihintaan, jolloin sote-palvelujen kustannukset ovat paremmin hallittavissa.

Kunnanhallituksen nettomenot

Kunnanhallitus	TP 2012	TP 2013	TA 2014	TA 2015
Yleishallinto	644 758	710 743	856 930	798 910
Elinkeinoitoimi	359 136	252 252	292 340	393 190
Selännepalvelut	10 844 244	11 386 455	10 924 100	212 460
Sosiaali- ja terveyspalvelut				9 233 080
yhteensä	11 848 138	11 979 530	12 073 370	10 637 640

Opetustoimen lautakunta

Toimielin: Opetustoimen lautakunta

Vastuullinen viranhaltija: Sivistystoimenjohtaja

Valtuuston vuosille 2011-2015 laaditun strategian visiona on, että Kärsämäki on onnellisten

nuorten ja onnellisten lapsiperheiden asuinpaikka, sekä innostuneiden ja osaavien yrittäjien ”temmellyskenttä”. Kunta toimii asiakas- ja palvelulähtöisesti sekä palvelujen tuottaminen ja vastuu palvelujen järjestämisestä on erotettu toisistaan.

Asiakas- ja asukastyytyväisyyden lisääminen strategisissa asiakassegmenteissä. Tavoitteena on onnelliset nuoret ja onnelliset lapsiperheet ja innostuneet ja osaavat yrittäjät.		
Kriittinen menestystekijä	Varmistavat toimenpiteet	Mittari
Tiedottaminen	Koulujen kautta tiedottamisen parantaminen	
Hyvä koulu	Kiusaamisvapaa Hyvät koulumenestykset Yhteistyö kotien kanssa Oppilashuolto	Koululaisten asenne kouluun ja koulutyöhön
Hyvät harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet	Harrastustoiminnan laaja tarjonta	Asukkaiden tyytyväisyys
Muut yrittäjät ja yritykset	Koulujen yrittäjyyskasvatus Koulu-yritys -yhteistyö Kunnan yrittäjyyskasvatusstrategian laatiminen Kunnan yrittäjyyspotentiaalin hyödyntäminen/nuorten tärkeys Laadukas ensineuvonta, koulutus, tiedotus	Paluumuuttajien yritykset. Yrittäjyyskasvatusstrategia laadittu ja otettu käyttöön. Nuorten (alle 29 v.) perustamia yrityksiä suunnittelukaudella 2011-2015 väh. 2 yritystä

Valtuustoon nähden sitovuustaso on opetustoimen lautakunta.

Valtuustotaso					
	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Opetustoimen lautakunta	4 084 914	4 320 060	5 331 910	5 385 220	5 439 070
Lautakuntataso					
	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Opetustoimen hallinto	153 789	161 660	169 270	170 960	172 670
Perusopetus	3 207 329	3 387 980	3 345 060	3 378 510	3 412 290
Toisen asteen koulutus	663 429	707 020	696 420	703 380	710 410
Aikuiskoulutus	60 367	63 400	64 000	64 640	65 290
Varhaiskasvatus			1 057 160	1 067 730	1 078 410
Opetustoimen lautakunta yhteensä	4 084 914	4 320 060	5 331 910	5 385 220	5 439 070

Opetustoimen hallinto					
	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Netto	153 789	161 660	169 270	170 960	172 670
Poistot	381	400	360	360	360

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet

Perusopetus

Vastuullinen viranhaltija: Perusopetusta koordinoiva rehtori

Perusopetuksen päävastuualue sisältää perusopetuksen tulosityksikön (mukana taiteen perusopetus).

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Kansainvälisyysprojekteja ja yhteistyötä jatketaan.	Uutta Comenius-hanketta tai muuta kansainvälisyyskontaktia etsitään. Panostetaan lähialueen koulujen, kylien ja hankkeiden yhteistyöhön.
Kaikkia yhdeksäsluokkalaisia ohjataan yhteishakuun.	Kaikki perusopetuksen keväällä 2015 päättäneet saavat opiskelupaikan.
Seurataan missä muu Suomen taitotaso menee. Käytössä on valtakunnalliset arvioinnin kriteerit. Perusopetuksen kustannukset pyritään pitämään samantyyppisten kuntien tasolla.	Koulun toimintaa verrataan alueen ja koko maan tunnuslukuihin.
Yhtenäisen perusopetuksen toteuttamista jatketaan ja kehitetään lisäämällä yhteistyötä koulujen kesken.	Kaikilla kunnan alakouluilla on yhteisiä tilaisuuksia. Kouluilla on yhtenäiset toimintasäännöt ja oppilashuollon ohjeistus. Yhtenäiskoulun käytänteiden yhdenmukaistamista jatketaan luokka-asteesta riippumatta Frosteruksen koulu on edelleen mukana SYVE:ssä eli Suomen Yhtenäiskouluverkossa.
Syyslukukaudella 2009 aloitettu KIVA-koulu -toimintaohjelma jatkuu kaikilla kouluilla.	Vuosittain tehtävien oppilaskyselyjen perusteella kiusaaminen vähentyy. Sitoudutaan ohjelman tehokkaaseen toteuttamiseen.
Tietotekniikan hallitseminen ja sujuva käyttö on tärkeää nyky-yhteiskunnassa.	Koko ajan pyritään päivittämään opetustilojen AV-tekniikkaa vanhimmasta päästä.

Oppilashallintoa ja yhteyksiä kotiin tehostetaan, prosesseja digitalisoidaan sekä yhdenmukaistetaan niin kouluilla kuin koulutoimessa. Opettajien tietotekniset taidot ovat tärkeitä. Tietokoneet ja opetusvälineet ajan tasalla.	Kaikissa kouluissa (Frosterus, Venetpalo, Saviselkä ja lukio) on käytössä yhteinen digitaalinen Wilma-järjestelmä, joka on Multi-Primus oppilashallinto-ohjelman www-liittymä. Opettaja, henkilökunta ja huoltaja pääsevät yhdellä tunnuksella kaikkiin häntä koskeviin tietoihin käsiksi. OSAAVA-hankkeen kautta selvitetään alueen opettajien tieto- ja viestintätekniikan (tv) käyttöä, koulutustarpeita siinä sekä järjestetään tv-koulutuksia alueen opettajille. Hankkeessa aloitetaan myös koulujen tv-strategiatyö alueella. Oppitunnilla ATK-luokassa jokaisella oppilaalla on käytössä hyvin toimiva tietokone. Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla (tietokone, dataprojektori, dokumenttikamera).
Sisäilman laadulla on suuri merkitys opiskelutehokkuuteen ja motivaatioon.	Sisäilmanlaatu pysyy normaalin rajoissa. Suoritetaan ilmanlaatumittauksia luokissa tarpeen mukaan.
Varhaisen puuttumisen mallia painotetaan koulumaailmassa.	Psykologin tutkimuksiin ohjattu oppilas pääsee tutkimuksiin 2 kuukauden kuluessa. Kärsämäellä on oma kokoaikainen koulukuraattori. Koululääkäri on oltava lain edellyttämän verran käytettävissä. Resursoidaan riittävästi tukiopetusta ja muuta yleisen

	tuen resurssia.
Kaikki opettajat ovat osaavia (substanssipätevyys) ja muodollisesti kelpoisia. Kaikilla opettajilla on mahdollisuus osallistua ammattipätevyyttä täydentävään koulutukseen.	Listataan poikkeamat. Kirjataan opettajien osallistumiset koulutuksiin.
Mahdollisimman moni oppilas osallistuu koulun tarjoamaan kerhoon.	Kaikille 1-9 luokan oppilaille tarjotaan mahdollisuus osallistua koulun ilmaisiin kerhoihin. Vanhemmat otetaan mukaan kerhotoimintaan.
Monipuolinen ja innostava liikunta on tärkeää oppilaan kasvulle. Oppilaiden ylipaino vähentyy.	Oppilaiden liikkuminen lisääntyy. Oppilaille tarjotaan tavallisten liikuntamuotojen lisäksi mm. lumikenkäilyä, melontaa, yösuunnistusta ja valokuvausta. Kerhotoiminta tukee liikunnanopetusta. Myös välitunneilla pyritään aktiiviseen liikkumiseen mm. välkkäritoiminnan kautta. Suositusten mukainen kouluruokailu.
Yrittäjyyskasvatusstrategian tavoitteet näkyvät opetuksessa.	Strategia otetaan käyttöön.
Yhteistyö kodin ja koulun välillä on osa luontevaa yhteistyötä.	Kaikilla peruskouluilla on vanhempainyhdistys. Yhteistyötä kotien, kylien ja koulun välillä lisätään. Loputkin huoltajat siirtyvät Wilman käyttäjiksi.
Yläkoulun oppilaiden opiskelumotivaatio on riittävän korkealla tasolla ja oppituntien työrauha on taattu.	Opetusryhmissä vaalitaan opiskelurauhaa. Tarpeen vaatiessa perustetaan JOPO-luokka, johon hakemusten perusteella valitaan 7-9.-luokkalaisia oppilaita. Listataan JOPO-oppilaiden määrä.

Lapset puheeksi -menetelmä	Kaikissa kunnan peruskouluissa on käytössä Lapset puheeksi -menetelmä ja siihen on koulutetut opettajat. Kirjataan käytyjen keskustelujen/neuvonpitojen määrä.
----------------------------	---

Lautakuntataso					
Perusopetus	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Peruskoulut + taiteen perusopetus					
Toimintamenot	3 428 660	3 530 680	3 496 060	3 531 020	3 566 330
Toimintatulot	221 331	142 700	151 000	152 510	154 040
Netto	3 207 329	3 387 980	3 345 060	3 378 510	3 412 290
Poistot	116 556	108 450	110 720	110 720	110 720

Mittarit/suoritteet:	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Peruskoulut					
Kustannukset	3 178 779,3	3 358 040	3 314 230	3 347 400	3 380 810
Oppilasmäärä	373	373	382	378	365
Kustannukset €/oppilas	8 522,20	9 003	8 676	8 855	9 262
Opetustuntien määrä	30 248	32 240	29 766	29 766	29 766
Kustannukset €/opetustunti	105	105	111	112	114
Musiikkiopisto					
Oppilasta/vuosi	15	15	15	15	15
€/oppilas	1 540,64	1 633	1 636	1 650	1 670
Kustannukset yhteensä €	23 109,65	24 500	24 540	24 750	25 050
Tanssiopisto					
Pidettyjä tunteja	193	170	170	170	170
Oppilaita; kevätlukukausi	42	35	44	44	44
syyslukukausi	46	40	47	47	47
Kustannukset €/h	32	34	37	37	38
Kustannukset yhteensä €	5 440	5 780	6 290	6 360	6 430

Tuntimäärä tulee olemaan 5,6 h x 34 vk = 190,4, mutta laskutus 170 tunnin mukaan.

Toisen asteen koulutus

Vastuullinen viranhaltija: Lukion rehtori

Toisen asteen päävastuualue sisältää lukion tulosityksikön.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Lukion opiskelijamäärä säilyy kohtuullisena.	Jokaisella vuosiluokalla vähintään 20 opiskelijaa.
Etäopetus jatkuu	eLukiossa vähintään yksi aikuisopiskelija. Päivälukiolaiset suorittavat kursseja eLukiossa. Kärsämäen lukiosta annetaan eLukio-opetusta vähintään kaksi kurssia vuodessa.
Lukion toimintaa verrataan alueen tunnuslukuihin	Opiskelijakohtaiset kustannukset samantyyppisten lukioiden tasolla.
Lukiossa suoritetaan tietokoneen A-ajokortteja.	Tavoitteena viisi A-korttia vuodessa sekä osasuorituksia 20 opiskelijalta.
Kaikilla lukion opettajilla muodollinen kelpoisuus.	Listataan poikkeamat.
Lukioyhteistyötä muiden lukioiden kanssa jatketaan.	Päivälukiolaiset osallistuvat viidelle yhteiselle kurssille.
Mahdollisimman moni lukion päättäneistä saa opiskelupaikan korkeakoulusta.	Lukion päättäneet saavat opiskelupaikan korkeakouluista paremmin kuin Suomessa keskimäärin.
Tietokoneet ja opetusvälineet ajan tasalla.	Oppitunnilla tietokoneluokassa jokaisella opiskelijalla on käytössä hyvin toimiva tietokone. Jokaisen opetustilan opetusvälineistö on ajan tasalla (tietokone, dataprojektori, dokumenttikamera). Lukion opiskelijoiden käyttöön hankitaan tablettitietokoneita ja ne otetaan käyttöön opetuksessa.
Valmistaudutaan sähköiseen ylioppilastutkintoon.	Opettajia koulutetaan. Aloitetaan tekninen valmistautuminen.

Lautakuntataso

Lukio	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Toimintamenot	699 590	750 320	731 920	739 240	746 630
Toimintatulot	36 161	43 300	35 500	35 860	36 220
Netto	663 429	707 020	696 420	703 380	710 410
Poistot	13 082	14 200	13 140	13 140	13 140

Mittarit/suoritteet					
	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Opiskelijamäärä (päivälukio)	58	60	60	60	60
Opiskelijamäärä (elukio)	0	1	1	1	1
Opetustuntien määrä	4 503	4 700	4 700	4 700	4 700
Kustannukset €/opetustunti	147	150	148	150	151
Kustannukset €/opiskelija	11 537,89	11 590	11 417	11 530	11 646

Aikuiskoulutus

Vastuullinen viranhaltija: Sivistystoimenjohtaja

Aikuiskoulutuksen päävastuualue sisältää kansalaisopiston tulosityksikön.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Tarjotaan monipuolista kuntalaisten tarpeet huomioonottavaa opetusta joustavin opetusjärjestelyin.	Tunnusluvut.

Lautakuntataso					
Kansalaisopisto	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Toimintamenot	60 367	63 400	64 000	64 640	65 290
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Netto	60 367	63 400	64 000	64 640	65 290
Poistot	0	0	0	0	0
(mukana ns. taide-euro)					

Mittarit/suoritteet					
	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Tunnit/vuosi	2 444	2 547	2 322	2 322	2 322
opiskelijamäärä (kurssilaisia)	1 704	>1 500	>1 700	>1 700	>1 700
Kunnan maksama opetus €/h	24,70	25,00	27,56	27,84	28,12
Kustannukset €/opetustunti	76,03	74,00	79,11	80,00	81,00
Kustannukset €/kurssilainen	35,43	<42,27	37,65	38,02	38,41

Lautakuntataso

Varhaiskasvatus

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen yhteistyössä vanhempien kanssa.	Lisätään yhteistyötä vanhempien kanssa, huomio päivittäisille keskusteluille.
Päivähoitopaikka kaikille sitä tarvitseville.	Lisätään hoitopaikkoja ja henkilöstön määrää tarpeen mukaan.
Lapset puheeksi -menetelmä	Koulutetaan koko henkilöstö Lapset puheeksi -

	menetelmään. Kirjataan käytyjen keskusteluiden/neuvonpitojen määrä.
Varhaiskasvatussuunnitelmat kaikille lapsille.	Kirjataan käytyjen keskustelujen määrä.
Kotikäynnit.	Kotikäynti kaikille päivähoidon aloittaville perheille.
Erityislastentarhanopettajien palvelut.	2-3 pv/kk erityislastentarhanopettaja Kärsämäellä. Kaikki tukea tarvitsevat saavat elton palveluita.

	TP 2013	TA 2014	TA 2015	TS 2016	TS 2017
Toimintamenot			1 206 810	1 218 880	1 231 070
Toimintatulot			149 650	151 150	152 660
Netto			1 057 160	1 067 730	1 078 410
Poistot			0	0	0

Vapaa-ajan lautakunta

Toimielin: Vapaa-ajan lautakunta

Vastuullinen viranhaltija: Sivistystoimenjohtaja

Vapaa-ajan lautakunnan päävastuualueet valtuuston nähden ovat: kirjasto- ja kulttuuritoimi ja liikunta-, nuoriso ja raittiustyö.

Kärsämäen kunnan vuosille 2011-2015 laaditun strategian mukaan Kärsämäki on vuonna 2015 onnellisten nuorten ja nuorten perheiden asuinpaikka sekä innostuneiden ja osaavien yrittäjien ”temmellyskenttä”. Vapaa-ajan lautakunnan vastuualueeseen kuuluvat seuraavat strategiset päämäärät:

Kriittinen menestystekijä	Varmistavat toimenpiteet	Mittari
	Monipuolinen tarjonta - Kunta tukee järjestöjen ja ryhmien	

Nuorisotyön sisältö ja organisointi	toimintaa - Kunnan ja 3. sektorin välisen yhteistyön kehittäminen - Harrastusaktiviteetin nostaminen - Yhteistyö lähikuntien kanssa - Liikkuvuuden lisääminen kuntarajan yli - Oman kylän bändien esiintymisillat - Musiikkiopiston käyneiden harrastusaktiviteetin nostaminen - Osaavia nuorisotyön tekijöitä	
Hyvät harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet	Harrastustoiminnan laaja tarjonta. Yhteiskuljetus naapurikuntiin Nuorisotalo avoinna usein Nuorille ja lapsille tapahtumia ja toimintaa. Kunnan vapaa-aikatoimi koordinoi 3. sektorin toimijoiden toimintaa ja yhteistyötä. Tiedotus ajantasaista ja kattavaa (kootusti kaikilta toimijoilta, kunnan www-sivuilla).	Asukkaiden tyytyväisyys

Valtuustotaso					
	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Vapaa-ajan lautakunta	458 662	489 740	490 150	495 060	500 030

Lautakuntataso					
	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	211 056	217 760	213 890	216 030	218 190
Liikunta-, nuoriso- ja raittiustyö	247 606	271 980	276 260	279 030	281 840
Vapaa-ajan ltk yhteensä	458 662	489 740	490 150	495 060	500 030

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Kirjasto- ja kulttuuritoimen päävastuualueeseen kuuluvat seuraavat lautakuntaan nähden sitovat tulosityksiköt: Hallinto, kirjastotoimi ja kulttuuritoimi.

Kirjastotoimi

Vastuullinen viranhaltija: Kirjastotoimenjohtaja

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Kirjastopalvelujen saatavuuden turvaaminen	Pääkirjasto on avoinna talvella 38, kesällä 33 tuntia viikossa. Saviselän lainausasema palvelee Saviselän koululla ja on avoinna 4 tuntia viikossa. Kirjastoautopalveluja ostetaan Frosteruksen ja Venetpalon kouluilla oleville pysäkeille Haapajärveltä. Tmi Tiimi- Palvelut kanssa jatketaan kirjastopalvelujen välittämistä yrityksen asiakkaille. Kirjakokoelmaa pidetään Tammenlehvässä, Koivupuistossa ja Sykkeessä, ja ne vaihdetaan säännöllisesti.
Lukemisharrastuksen edistäminen	Lukudiplomin markkinointia 1-6 luokkien oppilaille jatketaan, järjestetään kirjailijavierailuja ja erilaisia lukemiskampanjoita ja yhteistyössä Frosteruksen koulun kanssa pyritään luomaan koululaisille säännölliset kirjastokäynnit. Kirjavinkkausta tehdään kouluilla säännöllisesti. Järjestetään kirjastossa erilaisia teematapahtumia, joitten yhteydessä esitellään teemaan liittyvää kirjallisuutta. Hankitaan kaukolainaksi omasta kokoelmasta puuttuva materiaali. Tarjotaan kotipalvelua kuntalaisille, jotka sairauden tai vamman vuoksi ovat estyneet käyttämästä kirjaston palveluja.
Kokoelman kehittäminen	Hankinta pidetään läänin keskiarvossa, painopistealueena edelleen lasten ja nuorten kirjallisuus. DVD-elokuvien osalta hankinta painotetaan klassikoihin ja kotimaiseen aineistoon, erikoisesti kiinnitetään huomiota lasten ja nuorten elokuviin.
Toiminnan aktiivinen kehittäminen	Haetaan Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta kokeilu- ja kehittämistarkoituksiin myönnettäviä avustuksia

	erikseen Kärämäen kirjastolle ja yhteistyössä Kiri-kirjastojen kanssa. Kirjasto pyrkii aktiivisella toiminnalla ehkäisemään syrjäytymistä kaikkien ikä- ja väestöryhmien keskuudessa.
Yhteistyö	Toimitaan aktiivisesti yhteistyössä eri hallintokuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Lautakuntataso					
	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Hallinto					
Toimintamenot	19 424	21 680	20 920	21 130	21 340
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Netto	19 424	21 680	20 920	21 130	21 340
Poistot	0	0	0	0	0
Kirjastotoimi					
Toimintamenot	162 578	175 090	173 090	174 820	176 570
Toimintatulot	1 545	1 500	1 200	1 210	1 220
Netto	161 033	173 590	171 890	173 610	175 350
Poistot	1 535	1 000	1 000	1 000	1 000
Kirjasto yht.					
Toimintamenot	182 002	196 770	194 010	195 950	197 910
Toimintatulot	1 545	1 500	1 200	1 210	1 220
Netto yht.	180 457	195 270	192 810	194 740	196 690
Poistot yhteensä	1 535	1 000	1 000	1 000	1 000

Mittarit/suoritteet					
	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Lainaa/as	16	19	19	19	19
Kirjastokäyntiä/as	10	14	14	14	14
Nettikäyntiä/as	15	5	6	6	6

Kulttuuritoimi

Vastuullinen viranhaltija: Sivistystoimenjohtaja

Kulttuuritoimi vastaa monipuolisen kulttuuritarjonnan järjestämisestä kunnassa ammatillisesti pätevällä ohjauksella ja tukee järjestöjen järjestämiä kulttuuritapahtumia.

Toiminnallaan kulttuuritoimi edistää kuntalaisten

henkistä hyvinvointia ja viihtyvyyttä tarjoamalla mahdollisuuden taide-elämyksiin sekä vahvistaa kärsämäkisten kotiseutuidentiteettiä ja ylläpitää kulttuuriperinteitä.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Monipuolisten kulttuuripalvelujen turvaaminen.	Järjestetään monipuolisia kulttuuritapahtumia eri kohderyhmille: 1-2 teatteriesitystä/-vierailua, konsertteja, elokuvaesityksiä, näyttelyitä ja muita tapahtumia. Hankitaan esiintyjiä tilaisuuksiin. Myönnetään kulttuuripalkinto aktiiviselle kulttuuritoimijalle (henkilö tai yhdistys). Taidetalo Nahkuri toimii kunnan kulttuuritoimijoiden tilana.
Yhteistyö eri toimijoiden kanssa	Osallistutaan Kärsämäki-päivien järjestelyihin. Pyritään järjestämään veteraanipäivä ja itsenäisyyspäivä kunnan ja seurakunnan yhteistyönä. Tehdään yhteistyötä eri hallintokuntien sekä muiden toimijoiden kanssa.
Tuetaan lasten kulttuuria	Järjestetään erilaisia kulttuuri- ja taide-elämyksiä lapsille ja nuorille.

Lautakuntataso					
Kulttuuritoimi	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Toimintamenot	155 531	158 060	21 830	22 050	22 270
Toimintatulot	124 932	135 570	750	760	770
Netto	30 599	22 490	21 080	21 290	21 500
Poistot	0	0	0	0	0

Liikunta-, nuoriso- ja raittiustyö

Vastuullinen viranhaltija: Sivistystoimenjohtaja, liikunta- ja nuorisosihteeri

Liikunta-, nuoriso- ja raittiustyön
päävastuualueeseen kuuluvat lautakuntaan

nähten sitovat tulosityksiköt: hallinto,
liikuntatoimi, nuorisotyö ja raittiustyö.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Perusliikuntapalveluiden saatavuuden turvaaminen kuntalaisille.	Liikuntapaikat toimintakunnossa läpi vuoden. - mahdollistetaan urheilukenttäalueen monipuolinen käyttö - lähiliikuntapaikan ylläpito - liikuntapaikkojen kunnossapito säännöllistä - liikuntatarvikevarastojen aukiolo viikonloppuisin
Seura- ja järjestötoiminnan tukeminen	Oikea tehokas kohdentaminen. Avustukset vastikkeellisia.
Aktiivinen toiminta nuorten ja lasten parissa.	Uimakouluja, 2-3 retkeä ja kerhoja. Monipuolista toimintaa.
Nuorisotilojen tehokas käyttö.	Nuorisotila avoinna mahdollisimman paljon. Riittävät bänditilat.
Yhteistyö eri hallintokuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Ennaltaehkäisevä työ.	Erilaisten tapahtumien järjestäminen ja nuorisotilan käyttäminen. Etsivän nuorisotyön/ yksilövalmentajantyön jatkuminen TIME OUT -Aikalisä toiminta.

Lautakuntataso					
	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Hallinto					
Toimintamenot	51 619	55 270	56 110	56 670	57 240
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Netto	51 619	55 270	56 110	56 670	57 240
Poistot	381	400	360	360	360

Liikuntatoimi	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Toimintamenot	144 946	154 400	157 110	158 680	160 270
Toimintatulot	3 795	3 300	3 300	3 330	3 360
Netto	141 151	151 100	153 810	155 350	156 910
Poistot	45 492	45 490	45 490	45 490	45 490
Raittiustyö					
Toimintamenot	347	540	540	550	560
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Netto	347	540	540	550	560
Poistot	0	0	0	0	0
Nuorisotyö					
Toimintamenot	57 172	70 270	71 000	71 710	72 430
Toimintatulot	2 682	5 200	5 200	5 250	5 300
Netto	54 490	65 070	65 800	66 460	67 130
Poistot	1 563	670	0	0	0
Liikunta-, raittius- ja					
Toimintamenot yhteensä	254 084	280 480	284 760	287 610	290 500
Toimintatulot yhteensä	6 478	8 500	8 500	8 580	8 660
Netto yhteensä	247 606	271 980	276 260	279 030	281 840
Poistot yhteensä	47 436	46 560	45 850	45 850	45 850

Mittarit/suoritteet					
	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Asukkaita	2 723	2 750	2 710	2 710	2 710
Uimahallipalvelut	44 104,98	37 000	37 000	37 000	37 000
€/as	16	14	14	14	14
Avustukset yhteisöille	15 950	15 550	15 550	15 550	15 550
€/as	6	6	6	6	6
Avustukset nuorisojärjestöille	1 790	1 690	1 690	1 690	1 690
€/as	1	1	1	1	1
4H-yhdistyksen palkkausavustus	9 610	9 610	9 610	9 610	9 610
€/as	4	4	4	4	4
Nuorisotilan avoimet ovet - toiminta	209	130	130	130	130
aukiolokerrat /osallistujamäärät / v	4 429	3 100	3 100	3 100	3 100

Tekninen lautakunta

Toimielin: Tekninen lautakunta

Vastuullinen viranhaltija: kunnaninsinööri

Valtuuston vuosille 2011-2015 laaditun strategian visiona on, että Kärsämäki on onnellisten

nuorten ja onnellisten lapsiperheiden asuinpaikka, sekä innostuneiden ja osaavien yrittäjien ”temmellyskenttä”. Kunta toimii asiakas- ja palvelulähtöisesti sekä palvelujen tuottaminen ja vastuu palvelujen järjestämisestä on erotettu toisistaan.

Teknisen lautakunnan päävastuualueet lautakunnan sitovuustasolla ovat:
yhdyskuntatekniikka, kiinteistötoimi,

ruokahuolto-/ siivouspalvelut, sekä Jokilaaksojen Pelastuslaitoksen hoitama Suojelutoimi.

Asiakas- ja asukastyytyväisyyden lisääminen strategisissa asiakassegmenteissä. Tavoitteena on onnelliset nuoret, onnelliset lapsiperheet ja innostuneet ja osaavat yrittäjät.		
Kriittinen menestystekijä	Varmistavat toimenpiteet	Mittari
Tilat, tapahtuma- ja kokoontumispaikat.	Varmistetaan lasten leikkimahdollisuuksia. Varmistetaan nuorten toiminta- ja viihtymismahdollisuuksia.	Vanhojen leikkikenttien kalusteita uusitaan ja kunnostetaan. Keskuskoulun lähiliikunta-alueita kehitetään edelleen rakentamalla frisbeegolfrata.
Turvallinen ympäristö	Puistojen, leikkikenttien ja muiden alueiden pitäminen viihtyisinä ja turvallisina virkistysalueina. Turvallisen liikenneympäristön luominen ja ylläpitäminen. Kevyenliikenteen sillan	Vanhojen leikkikenttien kunta parannetaan, sekä uusitaan kalustoa. Puistojen hoito järjestetään vastuuhenkilön, sekä kesän ajaksi palkatun puistotyöntekijän ja koululaisten avulla. Kärsämäellä toimii liikenneturvallisuustoimijan vetämänä liikenneturvallisuustoimikunta. 4-tien turvallisuuden parantaminen taajama-alueella: rinnakkaistiet, liittymäjärjestelyt. Haapajärventielle kantatie 58

	suunnittelu ja rakentaminen. Pyritään pitämään kaavatiet ja yksityistiet liikennöitävässä kunnossa. Kaavateiden kunnossapidossa on käytössä katujen kunnossapitoluokitus, joka ohjaa aurausten ja hiekoitusten ajoitusta.	Pyhäjoen ylittävän ajoneuvosillan viereen on suunnitteilla erillinen puukaarisilta kevyelle liikenteelle. Selvitetään ulkopuolisten osallistumista ja rahoitusta. Silta parantaa liikenneturvallisuutta. Kaavatiet ja yksityistiet hoidetaan urakoitsijoiden toimesta ja osaksi omana työnä. Kaavateiden päällysteitä uusitaan tärkeysjärjestyksessä. Yksityisteille maksetaan kesä- ja talvikunnossapitoavustukset sekä perusparannusavustukset.
Kaavoitus ja maankäytön suunnittelu	Kokkola-Kajaani tien ja 4-tien risteysalueen viereen kaavoitetaan liike-, toimisto ja teollisuuskorttelialue. Teollisuusalueen kaavan ajantasaistaminen Kehitetään ja rakennetaan infrastruktuuria Junnon teollisuusalueelle. Kehitetään teollisuusalueiden teitä ja valaistuksia. Puusaarentien asemakaavoitetun asunto-alueen käyttöönotto. Pomojentien ja Alarannantien välisen alueen kaavoituksen ja käyttöönoton suunnittelu.	Kyseisen liike-, toimisto ja teollisuuskorttelin kehittämistä pidetään esillä. Teollisuusalueen kaavan uudistaminen aloitetaan. Junnon teollisuusalueelle käyttöönoton suunnittelua jatketaan. Junnon teollisuusalueen tie valaistaan rakentamisen yhteydessä. Selvitetään asemakaavoitetun alueen kunnallistekniikan rakentamista. Alueen käyttöönoton aikatauluttaminen ja toimenpiteiden selvittäminen.
Arjessa selviytyminen:	Huolehditaan vuokra-asuntojen saatavuudesta ja kunnosta yhteistyössä Kärsämäen asunnot oy:n kanssa Erityisryhmien asuminen, asuntojen tarve, sekä ikääntyvien asumisen huomioiminen.	Vuokra-asuntojen korjausaikataulu pidetään ajan tasalla Kärsämäen asunnot oy:n kanssa. Paneudutaan asuntojen erityisjärjestelyihin ja muunneltavuuteen.

Valtuustotaso			
	TP2013	TA2014	TAES15
Tekninen lautakunta yhteensä	80 990	-234 580	-379 050
POISTOT			
Tekninen lautakunta yhteensä	-300 136	-326 060	-323 720

Tekninen lautakunta					
	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Yhdyskuntatekniikka	-352 786	-397 750	-390 440	-390440	-390 440
Kiinteistötoimi	716 442	414 610	254 200	254200	254 200
Ruokahuolto- /siivouspalvelu	-40 321	3 070	2 160		
Suojelutoimi	-242 345	-254 510	-244 970	-244970	-244 970
Tekninen lautakunta					
	80 990	-234 580	-379 050	-376890	-376 890
POISTOT					
Yhdyskuntatekniikka	-153 295	-193 430	-151 380	-151380	-151 380
Kiinteistötoimi	-143 313	-129 400	-169 330	-169330	-169 330
Ruokahuolto- /siivouspalvelu	-2 197	-2 160	-2 160		
Suojelutoimi	-1 331	-1 070	-850	-850	-850
Tekninen lautakunta yhteensä	-300 136	-326 060	-323 720	-321560	-321 560

Lautakuntaa sitovat tavoitteet.

Yhdyskuntatekniikka

Yhdyskuntatekniikka sisältää seuraavat tulosyksiköt: hallinto, liikenneväylät ja yleiset alueet, kaavoitus ja mittaus, jätehuolto sekä varastot ja koneet:

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Hallinto: Tuotetaan kokonaan omana toimintana.	Teknisen toimen hallinnon tehtävänä on hoitaa koko teknisen toimen

	toimistopalvelut sekä investointipuolen kohteiden suunnittelun ja rakennuttamisen. Tekniselle lautakunnalle tulevat esitykset käsitellään kuntalain edellyttämässä ajassa. Ostolaskut hoidetaan siten, ettei viivästyskorkoja synny. Laskutukset hoidetaan ajallaan. Laaditaan talousarvio, sekä tuotetaan talousarvion seurantaan ja sisäiseen valvontaan liittyvät raportit.
Liikenneväylät ja yleiset alueet: Turvallisen liikenneympäristö luominen ja ylläpitäminen. Puistojen, leikkikenttien ja muiden alueiden pitäminen viihtyisinä ja turvallisina virkistysalueina.	Pidetään kaavatiet, yleiset alueet ja kunnan hoidossa olevat yksityistiet liikennöitävässä kunnossa. Kaavateiden ja kevyenliikenteen väylien kunnossapidosta on luokitus, jolla ohjataan talviaurauksen ja hiekoitusten aloittamista oikeaan aikaan edistämään turvallista liikkumista. Kunnossapidosta huolehditaan osin kunnan omana työnä ja ostopalveluna. Yksityisille maksetaan kesä- ja talvikunnossapitoavustukset. Edelleen kunta osallistuu kuntaosuudella sellaisten yksityisteiden peruskorjaukseen, jotka saavat valtionosuuden. Puistojen hoito järjestetään vastuuhenkilön, sekä kesän ajaksi palkkatuella palkatun puistotyöntekijän ja koululaisten avulla.
Kaavoitus- ja mittaus: Asemakaavat ja osayleiskaavat laaditaan MRL:n säännösten mukaisesti.	Keskeneräisten asemakaava- ja osayleiskaavatoiden laatiminen hyväksymispäätöstä varten. Kiinteistörekisterin pito ja kiinteistöomaisuuden hallinto. Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimistosta ostetaan palvelut mm kiinteistönmuodostukseen liittyvissä asioissa.
Jätehuolto: Vanha kaatopaikka	Vanhan kaatopaikan seuranta.
Varastot ja koneet: Tuottaa hallintokuntien tarvitsemat käyttäjäpalvelut, järjestää työkonekalustoa.	Pidetään kunnan omistama kalusto toimintakuntoisena. (Traktori, ruohonleikkurit jne.)

	TP 2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Hallinto netto	-212 545	-227 210	-226 770	-226770	-226 770
TOIMINTATUOTOT	6 263	5 350	5 500	5500	5 500
TOIMINTAKULUT	-218 808	-232 560	-232 270	-232270	-232 270

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Liikenneväylät ja yleiset					
	-129 205	-149 150	-143 240	-143 240	-143 240
TOIMINTATUOTOT	28 545	43 240	46 460	46 460	46 460
TOIMINTAKULUT	-157 750	-192 390	-189 700	-189 700	-189 700
Poistot	-120 270	-160 640	-128 740	-128 740	-128 740

Toimintakulut: kunnossapitokustannukset ja katuvalaistuksen kustannukset ovat nousseet. Talousarvioon on varattu määrärahaa leikkikenttien kalusteiden uusimiseen.

Kaavoitus ja mittaus	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
	-476	- 6 440	-6080	-6080	-6080
TOIMINTAKULUT	-476	-6 440	-6 080	-6 080	-6 080
Poistot	-12 660	-15 290	-5 140	-5 140	-5 140
Jätehuolto netto	-2 215	-2 130	-2 130	-2 130	-2 130
TOIMINTAKULUT	-2 220	-2 130	-2 130	-2 130	-2 130
Poistot	-17 500	-17 500	-17500	-17500	-17500
Varastot ja koneet netto	-8 344	-12 820	-12 220	-12 220	-12 220
TOIMINTATUOTOT	1 789	700	700	700	700
TOIMINTAKULUT	-10 133	-13 520	-12 920	-12 920	-12 920
Poistot	-2 864				
Yhdyskuntatekniikka					
yht. netto	-352 786	-397 750	- 390 440	- 390 440	-390440

Mittarit /suoritteet					
----------------------	--	--	--	--	--

Katujen kunnossapito	2514 €/km (kadut 12,050 km kev.liik 3.295 km)	2795 €/km (kadut 12,050 km kev.liik 3.730 km)	2 661 €/km (kadut 12,050 km kev.liik 3.830 km)	2 661 €/km (kadut 12,050 km kev.liik 3.830 km)	2 661 €/km (kadut 12,050 km kev.liik 3.830 km)
Tievalaistus	20477 €/v	21300 €/v	21 300 €/v	21 300 €/v	21 300 €/v
Yksityisteiden avustukset Talvikunnossapito	9292 €/v 121 €/km/v (80.052 km)	9.930 €/V 120,80€/km/v (82.202 km)	9.930 €/V 120,80 €/km/v (82.202 km)	9.930 €/V 120,80 €/km/v (82.202 km)	9.930 €/V 120,80 €/km/v (82.202 km)
Kesäkunnossapito Lk I 126,14 €/km Lk II 92,50 €/km Lk III 58,87 €/km	4060 €/v 109,80 €/km (36.980 km)	8500 €/v 104,40 €/km/v (81.415km)	8500 €/v 104,40 €/km/v (81.415km)	8500 €/v 104,40 €/km/v (81.415km)	8500 €/v 104,40 €/km/v (81.415km)
Perusparantaminen Valtionavustusta perusparannukseen saaville tiekunnille enintään 15 % kustannuksista	9800 €/v	9270 €/v	9270 €/v	9270 €/v	9270 €/v

Kiinteistötoimi

Tulosityksikkö sisältää kunnan asuin-, toimisto- ja teollisuuskiinteistöjen sekä omien toimitilojen käyttö- ja kunnossapitotehtävät, sekä kunnan omistamien maiden ja metsien hoidon.

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Tilapalvelut: Tilapalvelut tuottaa Kärämäen kunnan omistamien rakennusten tilantarvepalvelut hallintokunnille, vähäisessä määrin ulkopuolisille käyttäjille ja Peruspalvelukuntayhtymä Selänteelle. Tilapalvelu sisältää rakennusten ja niiden ulkoalueiden teknisen kunnossapidon, hoidon ja siivouspalveluiden järjestämisen.	Kiinteistöt pidetään siinä kunnossa, että tiloja voidaan käyttää turvallisesti ja taloudellisesti.

Tilapalvelut sisältää: - omat toimitilat - vuokra-asunnot - muut vuokratilat	
Maa- ja metsätilat Kunnan omistaman metsäomaisuuden hoito hyvän metsänhoidon periaatteen mukaisesti, sekä peltoalueet vuokrataan.	Kunnan metsät hoidetaan metsätaloussuunnitelman mukaisesti asiantuntijana metsänhoitoyhdistys. Peltoalueet vuokrataan viljelijöille.
Välitetyt työpalvelut: Myydään työpalveluja. Työpalveluille on välillinen kirjaustili.	Työpalveluja esim. Kärsämäen Asunnot Oy:lle ja PPKY Selänteelle.

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Tilapalvelut netto	215 479	246 220	86870	86870	86870
TOIMINTATUOTOT	1 112 385	1 099 010	1 019 690	1 019 690	1 019 690
TOIMINTAKULUT	-896 906	-852 790	-932 820	-932 820	-932 820
Poistot	-143 313	-129 400	-169 330	-169 330	-169 330

Osa tiloista on vuokrattu Peruspalvelukuntayhtymä Selänteelle ja vähäisissä määrin ulkopuolisille käyttäjille. Oman kunnan hallintokuntien tarvitsemat tilojen kustannukset siirtyvät sisäisinä vuokrina niiden käyttäjille. Vuokra-asuntoja on 4 huoneistoa.

Muut toimitilat, sisältävät sipulivaraston ja paloaseman. Toimintatuotot sisältävät ylläpitovuokrat kaikkiin vuokrattuihin rakennuksiin ja lisäksi pääomavuokrat Selänteelle vuokratuissa kohteissa

Tilapalvelut jakautuvat seuraavasti:

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Omat toimitilat	164 376	246 720	66 980	66 980	66 980
TOIMINTATUOTOT	980 279	1 049 540	926 500	926 500	926 500
TOIMINTAKULUT	-815 903	-802 770	-859 520	-859 520	-859 520
Poistot	-139 643	-125 730	-137 930	-137 930	-137 930
Vuokra asunnot	-15 445	-40	710	710	710
TOIMINTATUOTOT	22 306	26 440	24 370	24 370	24 370
TOIMINTAKULUT	-37 751	-26 480	-23 660	-23 660	-23 660
Poistot	-3 670	-3 670	-3 670	-3 670	-3 670
Muut tilat	66 548	-460	19 180	19 780	19 780
TOIMINTATUOTOT	109 780	23 080	68 820	68 820	68 820
TOIMINTAKULUT	-43 252	-23 540	-49 640	-49 640	-49 640
Poistot			-27 730	-27 730	-27 730

Mittarit/suoritteet	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Omat toimitilat	16 794 k-m ³	16 850 k-m ²	16 850 k-m ²	16 850 k-m ²	16 850 k-m ²
Vuokra-asunnot	789 k-m ²	733 k-m ²	733 k-m ²	733 k-m ²	733 k-m ²
Muut toimitilat	922 k-m ²	922 k-m ²	922 k-m ²	922 k-m ²	922 k-m ²
Toimintakulut	42,19 €/v/m ²	46,08 €/v/m ²	50,07 €/v/m ²	50,07 €/v/m ²	50,07 €/v/m ²
Toimintatuotot	55,81 € v/m ²	59,39 €/v/m ²	55,10 €/v/m ²	55,10 €/v/m ²	55,10 €/v/m ²

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Maa- ja metsätilat netto	500 963	168 390	167 330	167 330	167 330
TOIMINTATUOTOT	522 652	214 690	213 400	213 400	213 400
TOIMINTAKULUT	-21 689	-46 300	-46 070	-46 070	-46 070

Toimintatuottoja ovat: Metsän myyntituotot, lisätty Hietakaarto myyntituloja, maa- ja vesialueiden vuokrat, muut vuokratuotot.

Toimintakulut ovat metsän uudistamiskustannuksia.

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Välitetyt työpalvelut netto	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	9 509	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-9 509	0	0	0	0
Poistot					

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Kiinteistötoimi yht.	716 442	414 610	254 200	254 200	254 200

Ruokahuolto- ja siivouspalvelut

Ruokahuolto- siivouspalvelun tulosityksikkö sisältää ruokahuollon ja siivouksen

Toiminnan tavoitteet	Tavoitetasot
Ruokahuolto: Ruokapalvelujen keskuskeittiö valmistaa ja kuljettaa ruuan kaikkiin kunnan laitoksiin, sekä tuottaa vanhusten ateriapalvelun kotipalveluateriat. Siivous: Siivouspalveluiden tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöistä puhtautta tehokkaasti ja taloudellisesti kunnan eri tulosalueille.	Tavoitteena on valmistaa ravitsemuksellisesti hyvää, asiakkaiden ikäkausien tarpeet huomioivaa terveellistä ja maukasta ruokaa. Toimintaa ohjaavat päiväkot- koulu- ja vanhusten ruokailusta annetut suositukset. Huomioidaan lähiruoan käytön mahdollisuudet; hankitaan tarpeisiin sopivia elintarvikkeita lähialueen tuottajilta. Tavoitteena on siivouksen keinoin huolehtia kiinteistöjen kunnan säilyttämisestä puhtaus- ja hygieniasotasovaatimukset huomioiden eri tulosalueilla. Siivoukseen kuuluu päiväkot, koulut, toimintakeskus, toimistot, sekä kunnan muut kiinteistöt. Selänteen yksiköille tuotetaan vuokran yhteydessä siivouspalveluja. Selänteelle vuokratuissa tiloissa tehdään mitoitus v. 2014. (Lastentalo, vuodeosasto ja toimintakeskus)

Valtuusto on päättänyt § 140 25.11.2014 ulkoistaa ruokahuolto- ja siivouspalvelut. Ruokahuolto- ja siivoustoimen v. 2015 talousarvio on laadittu 3.12.2014 uudestaan ajalle 1.1.- 31.3.2015.

	TP2013	TA2014	TA2015
Ruokahuolto- ja siivouspalvelut netto	-40 321	3 070	2 160
TOIMINTATUOTOT	1 127 767	1 181 190	217 610
TOIMINTAKULUT	- 1 168 088	- 1 178 120	-215 450
Poistot	-2 198	-2 160	-2 160

Mittarit / suoritteet	TP2013	TA2014	TA2015
Ruokahuolto			
Ruokapalvelujohto	0,5 hlö	0,5 hlö	0,5 hlö
Keittiötyöntekijä	10,72 hlö	11,72 hlö	11,72 hlö
Ateriasuoritteet	204 352 kpl /v	202 050 kpl/v	48.750 kpl/v
Ateriasuorituksen hinta	4,11	4,22	4,47
Kouluruokailu	3,72	4,22	4,47
Koivupuisto ateriapäivä n.	yksikköhinta 4,00 €	13,72	14,53
Toimintakulut/tuotot	840 608	858 100	217 610

Kouluruokailussa Frosteruksen koulun suoritteiden painoarvona on käytetty kerrointa 1,0 ja kouluruokailut laskutetaan yksikkö hinnalla 4,37 €. Koivupuiston suoritteiden painoarvona on käytetty kerrointa 3,25 (aamupala, lounas, päivällinen ja iltapala).

Suoritteet yht. 48 750 kpl

Suoritetuotot yhteensä 217 610 €

Toimintatuotot yht. 217 610 €

Siivoustoimessa siivousala/työntekijä kasvaa koska puolikas toimi jätetään täyttämättä.

Suojelutoimi

Jokilaaksojen pelastuslaitos hoitaa pelastustoimen ja öljyvahinkojen torjunnan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Pelastuslaitoksen eri paloasemien henkilöstön yhteistiedot, esittelyn ja palvelutuotannon löydät

pelastuslaitoksen omilta sivuilta www.sivuilla osoitteesta www.jokipelastus.fi

	TP2013	TA2014	TA2015	TS2016	TS2017
Suojelutoimi netto	-242 345	-254 510	-244 970	-244 970	-244 970
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-242 345	-254 510	-244 970	-244 970	-244 970
Poistot	-1 331	-1 070	-850	-850	-850

Tekninen lautakunta yhteensä – 379 050 €

Poistot yhteensä - 323 720 €

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Kunnanhallitus

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2015-2017

Virka tai toimi	Viran tai toimen luonne 1)	Nykyiset virat ja toimet	täytetyt virat ja toimet	Suunnitelmakausi		
				2015 lkm	2016 lkm	2017 lkm
Kunnanhallitus						
Kunnanjohtaja	N	1	1	1	1	1
Kunnansihteeri	N	1	1	1	1	1
Hallintosihteeri	N	1	1	1	1	1
Palvelusihteeri	N	1	1	1	1	1
Sosiaalityöntekijä	N			1	1	1
Sosiaaliohjaaja	N			1	1	1
Kansanterveystyön johtava lääkäri	N			1	1	1
Sote-henkilöstö *)	N			19	19	19
Henkilöstö yhteensä		4	4	26	26	26

*) yksityisen palveluntuottajan työn-
johdon alla

OPETUSTOIMEN LAUTAKUNTA					
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2015-2017					
			Suunnitelmakausi		
		Nykyiset	2015	2016	2017
Virka- tai toimi	Huom.	lkm	lkm	lkm	lkm
Rehtori (lukio)		1	1	1	1
sama henkilö hoitaa myös					
sivistystoimenjohtajan tehtävät (oto)					
Rehtori (peruskoulu)		1	1	1	1
Toimistosihteeri		1	1	1	1
Koulusihteeri		1	1	1	1
Vanhempi lehtori (lukio)		6	6	6	6
Lehtori		8	8	8	8
Päätoiminen tuntiopettaja		6	6	6	6
Sivutoiminen tuntiopettaja		0,2	0,2	0,2	0,2
Erityisopettaja		3	3	3	3
Luokanopettaja	1)	15	14	14	15
Tuntiopettaja (esiopetus)	2)	2	3	3	2
Koulunkäyntiavustaja		8	7	7	7
Koulukuraattori		1	1	1	1
Jopo-ohjaaja		1	1	1	1
Varhaiskasvatuksen päällikkö			1	1	1
Lastentarhanopettaja			3	3	3
Lastenhoitaja			9	9	9
Ryhmäavustaja			3	3	3
Perhepäivähoitaja	3)		6	6	6
Henkilöstö yhteensä		54,2	75,2	75,2	75,2
Kunkin vuoden henkilöstömäärä on esitetty syyslukukauden tilanteen mukaan					
1) Frosteruksen koululla jaetaan kahteen opetusryhmään					
		lv 14-15	lv 15-16	lv 16-17	lv 17-18
	luokat	1 ja 5	1 ja 6	1 ja 2	1, 2 ja 3
	res.op.	x			
2) Esiopetusryhmät:					
		lv 14-15	lv 15-16	lv 16-17	lv 17-18
	Frosterus	2	2	2	1
	Venetpalo	0	0	0	0
	Saviselkä	0	1	1	1
3) Kaksi määräraikaista					

VAPAA-AJAN LAUTAKUNTA					
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2015-2017					
			Suunnitelmakausi		
		2014	2015	2016	2017
Virka- tai toimi	Huom.	lkm	lkm	lkm	lkm
Kirjastotoimenjohtaja	1)	0,2	0,2	0,2	0,2
Kulttuurisihteeri	1)	0,2	0,2	0,2	0,2
Kirjastovirkailija		2	2	2	2
Kirjastovirkailija/sivukirjastot		0,1	0,1	0,1	0,1
Liikunta- ja nuorisosihteeri		1	1	1	1
Projektikoordinaattori	1) 2)	0,5			
Projektityöntekijä	2) 3)	1			
Projektisihteeri	1) 2)	4)			
Henkilöstö yhteensä		5	3,5	3,5	3,5
1) ostopalveluna					
2) määräaikainen					
3) osan vuodesta 2014					
4) tarpeen mukaan					

Tekninen lautakunta			2015-2017		
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA					
	Viran	Nykyiset			
	tai	virat ja	Suunnitelmakausi		
	toimen	toimet	2015	2016	2017
Virka tai toimi	luonne	lkm	lkm	lkm	lkm
Kunnaninsinööri	N	1	1	1	1
Rakennusmestari	N	1	1	1	1
Toimistosihteeri	N	1	1	1	1
Kirvesmies	N	1	0	0	0
Ammattimies	N	2	2	2	2
Kiinteistönhoitaja	N	1	1	1	1
Urheilualueiden hoitaja	N	1	1	1	1
Siivooja	N	8,5	8	0	0
Siivooja-talonmies-ruoanjakaja	N	2	1	0	0
Ravitsemistyönjohtaja	N	2	2	0	0
Ravitsemityöntekijä	N	10	9	0	0
Vastaava ravitsemityöntekijä	N	2	1	0	0
aja	N	1	1	0	0
Ravitsemityöntekijä-siivooja	N	1	1	0	0
Henkilöstö yhteensä		34,5	30	7	7
1) Viran tai toimen luonne					
N = Nykyinen virka					
U = Uusi virka tai toimi joka ei liity investointiin					
I = Suunniteltuun investointiin liittyvä virka tai toimi					
Kh:n päätös 23.11.2009 § 329: 1½ täytämätöntä laitoshuoltajan toimea jää teknisen toimen					
henkilökuntaan.					
Varattu 1 ½ henkilöä henkilöstöluetteloon nimikkeellä siivooja kohtaan N nykyinen virka					

INVESTOINTIOSA

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot sitovat hallintokuntia valtuustoon nähden nettona hanketasolla.

INVESTOINTIOHJELMA 2015 - 2017									
	Aloitus- vuosi	Kokonais- kustan- nusrvio €	Määrärahojen käyttö €			rahoitusosuus €			
Hankkeen nimi			2015	2016	2017	avustus 2015	Uusi- invest	Korj. inves	Maan myynnit
HALLINTOTOIMI									
Maa-alueet									
Maan ostot									
Maan myynnit	2015								20 000
Asemakaavan uusiminen teollisuusalueella kortteleissa 208, 209, 212, 214	2015	17 000	10 000	7 000					
Suomelan KTY-alueen asema- kaavoitus	2015	18 000	9 000	9 000					
TEKNINEN TOIMI									
Paloaseman perus- parantaminen	2010	2 136 045	730 000			250 000			
Vanhan paloaseman myynti	2015	250 000				250 000	(myyntitulo)		
Toimintakeskuksen ilmastointi	2 015	40 000	40 000						
KAAVATIET									
Rakentaminen									
Kiertotie 130 m	2016	20 800		20 800					
Lähteentie 100 m	2016	16 000		16 000					
Tähtelänraitti 170 m	2017	28 000			28 000				
Päällystäminen									
Paanutie , 100 m	2015	7 000	7 000						
Konttilantie 325 m	2016	23 000		23 000					
Kaarnatie 220 m	2016	15 000		15 000					
Kaaritie 400 m	2016	28 000		28 000					
Lähteentie 100 m	2016	6 700		6 700					
Kiertotie 130 m	2016	8 700		8 700					
Havutie 50 m	2016	5 000		5 000					
Oksatie 55 m	2016	5 500		5 000					
Tähtelänraitti 170 m	2017	10 500			10 500				
Valaistus									
Kaaritie 400 m	2016	16 000		16 000					
Rautakuja 85 m	2016	3 500		3 500					
Yhteensä		2 654 745	796 000	163 700	38 500	500 000			20 000

INVESTOINTIOHJELMA 2015 -HANKESELOSTUS

HALLINTO

MAA- JA METSÄTILAT €

Maan ostot €

Maan myynnit 20 000 €

1000 €	Kokonaiskustannus	TA2015
Menot		
Tulot		20 000
Netto		20 000

Tilan Hietakaarto maapohjan myynti

TEKNINEN TOIMI

KAAVOITUS

Asemakaavan uusiminen teollisuusalueella kortteleissa 208, 209, 212, 214

1000 €	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016
Menot	17 000	10 000	7 000
Tulot			
Netto	17 000	10 000	7 000

Teollisuusalueella asemakaava uudistetaan aiheutuen Lujabetonin maankäytöstä

tuotevarastoalueena.

Suomelan KTY-alueen asemakaavoitus

1000 €	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016
Menot	18 000	9 000	9 000
Tulot			
Netto	18 000	9 000	9 000

Kokkola-Kajaanitien ja 4-tien luoteiskulmauksessa on yleiskaavassa osoitettu KTY-alue ja tämän alueen käyttöön otto edellyttää kaavoitusta.

RAKENTAMINEN

Paloaseman perusparantaminen

Kärsämäen paloasema on rakennettu v. 1984. Rakennuksen kerrosala on 528 m², huoneistoala 472 m² ja tilavuus 2139 m³. Rakennus sisältää paloaseman toimitilat ja yhden asuinhuoneiston 2 h + k 56 m². Pelastuslaitos on kartoittanut Kärsämäen paloaseman tilantarpeen. Kartoituksessa on huomioitu pelastustoimen kehitys lähivuosina sekä kaluston vaatimat tilat 10 - 20 vuoden kuluessa. Kartoituksessa pelastuslaitos tekee esityksen joko nykyisten tilojen perusparannuksesta tai uusien tilojen rakentamisesta.

Arkkitehtisuunnitteluun on sisällytetty eri toteutusvaihtoehtojen vanhan korjaus/uuden rakentamisen ja saneerauksen teollisuustiloihin edullisuuden selvittäminen. Näistä vaihtoehdoista valittiin kokonaisvaltaisesti edullisimmaksi vaihtoehdoksi uuden paloaseman rakentaminen.

1000 €	Aloitus vuosi 2009	Kokonaiskustannus	Edellinen käyttö	Käyttö 2014	TA 2015	
Menot	2010	2 136 000	9 044	1 396 956	730 000	
Tulot		250 000			250 000	
Netto		1 886 000	9 044	1 396 956	480 000	

Valtuusto 03.07.2013 kokouksessa paloaseman vaihtoehtoiseksi sijoituspaikaksi Junnon liike- ja teollisuusalueen kortteliin KL-1 tai TY, sekä hyväksyi sijaintipaikasta seuraavat kustannusmuutokset antaen kunnanhallituksen tarkennettavaksi ja hyväksyttäväksi paloaseman rakennuspaikan korttelissa KL-1tai TY, kustannusarvion päivityksen ja pelastuslaitoksen vuokraselvityksen. Uuden paloaseman rakentaminen aloitettiin elokuussa 2014 ja ajoitettu valmistuminen huhtikuussa 2015.

Vanhan paloaseman myynti

	Aloitus vuosi 2015	Kokonaiskustannus	Edellinen käyttö	TA 2015		
Tulot	2015	250 000		250 000		
Netto		250 000		250 000		

Vanha paloasema myydään mistä on 250 000 € tulo.

KAAVATIET**RAKENTAMINEN****Kiertotien korjaus 130 m 20.800 €**

1000 €	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016
Menot	20 800		20 800
Tulot			
Netto	20 800		20 800

Lähteentien korjaus 100 m 16 000 €

1000 €	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016
Menot	16 000		16 000
Tulot			
Netto	16 000		16 000

Tähtelänraitti korjaus 170 m 28 000 €

1000 €	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016	TA2017
Menot	28 000			28 000
Tulot				
Netto	28 000			28 000

Kaavateiden parantamisen tavoitteena on palvelukyvyn ja turvallisuuden parantaminen.

PÄÄLLYSTÄMINEN €**Paanutie 100 m 7.000 €**

Ajorata 5,5/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015
Menot		7 000
Tulot		
Netto		7 000

Konttilantie 325 m 23 000 €

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TS16
Menot	23 000		23 000
Tulot			
Netto	23 000		23 000

Kaarnatie 220 m 15 000 €

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TS16
Menot	15 000		15 000
Tulot			
Netto	15 000		15 000

Kaaritie 400 m 28 000 €

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TS2016
Menot	28 000		28 000
Tulot			
Netto	28 000		28 000

Lähteentie 100 m 6 700€

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TS2016
Menot	6 700		6 700
Tulot			
Netto	6 700		6 700

Kiertotie 130 m 8 700 €

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TS2016
Menot	8 700		8 700
Tulot			
Netto	8 700		8 700

Havutie 50 m 5 000€

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016
Menot	5 000		5 000
Tulot			
Netto	5 000		5 000

Oksatie 55 m 5 500 €

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016
Menot	5 500		5 500
Tulot			
Netto	5 500		5 500

Tähtelänraitti 170 m 10 500 €

Ajorata 5,0/6,5 m

Pohjatyöt ja Ab 16/100

€	Kokonaiskustannus	TA2015	TA2016	TA2017
Menot	10 500			10 500
Tulot				
Netto	10 500			10 500

VALAISTUS

Kaaritie 400 m 16.000 €

€	Kokonaiskustannus	TA 2015	TA2016
Menot	16 000		16 000
Tulot			
Netto	16 000		16 000

Rautakuja 85 m 3 500 €

€	Kokonaiskustannus	TA 2015	TA2016
Menot	3 500		3 500
Tulot			
Netto	3 500		3 500

Liitteet

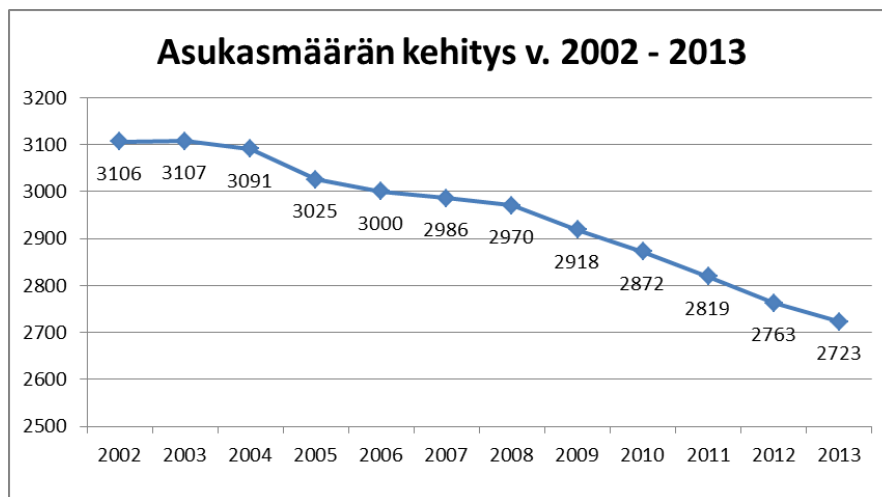
Avustukset ja yhteistoimintaosuudet

<i>Avustukset</i>	2015
<i>Yleishallinto</i>	
Muut avustukset kotitalouksille:	33 000
Opiskelija-avustukset, työmatkatuki, Laajakaista etuseteli (125 x 200 €)	
Avustukset yhteisöille:	13 600
Nuorten kesätyöllistäminen Kylätoiminta	
<i>Sosiaali- ja terveystoimen palvelut</i>	
Avustukset kotitalouksille:	260 800
Toimeentulotuki, ehkäisevä toimeentulotuki ja täydentävä toimeentulotuki Kuntouttava työtoiminta Vammaispalvelut	
Avustukset yhteisöille:	90 000
Työmarkkinatuen kuntaosuus	
<i>Maaseutupalvelut</i>	
Muut avustukset kotitalouksille:	29 000
Tuettu maksullinen lomitus, eläinlääkäreiden subv.	
<i>Elinkeinopalvelut</i>	
Avustukset yhteisöille:	13 000
Kulttuurijärjestöt	
<i>Liikunta- ja nuorisotyö</i>	
Avustukset yhteisöille:	27 350
Nuorisojärjestöt, kyläyhdistykset, erityisryhmät, yleishyödylliset yhdistykset ja toimintaryhmät	
<i>Tekninen lautakunta</i>	
Muut avustukset kotitalouksille:	27 700
Yksityistieavustukset	
Yhteensä	494 450

<i>Yhteistoimintaosuudet</i>	
	2015
Kunnallinen työmarkkinalaitos	2 000
Pohjois-Pohjanmaan liitto	20 220
Suomen Kuntaliitto	8 150
Siika-Pyhäjokialueen Liitto	2 740
Nivalan kaupunki, maaseutupalvelut	62 100
Etsivä nuorisotyö	27 800
Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry	2 000
Keskipiste-Leader	27 000
Kerttu Saalasti säätiö	1 450
Seudullinen liikenneturvallisuustyön toimijamalli	1 400
Nivala-Haapajärven seutu NIHAK ry.	110 000
Jokilaaksojen pelastuslaitos	245 000
Ylivieskan kaupunki, SettiNetti	1 250

Väestö

Tilanne 31.12.	Väestö	Muutos	%
2002	3106	-48	-1,5
2003	3107	1	0
2004	3091	-16	-0,5
2005	3025	-66	-2,2
2006	3000	-25	-0,8
2007	2986	-14	-0,5
2008	2970	-16	-0,5
2009	2918	-52	-1,8
2010	2872	-46	-1,6
2011	2819	-53	-1,9
2012	2763	-57	-2,1
2013	2723	-40	-1,5

Kunnan väestön ikärakenne 31.12.2013.

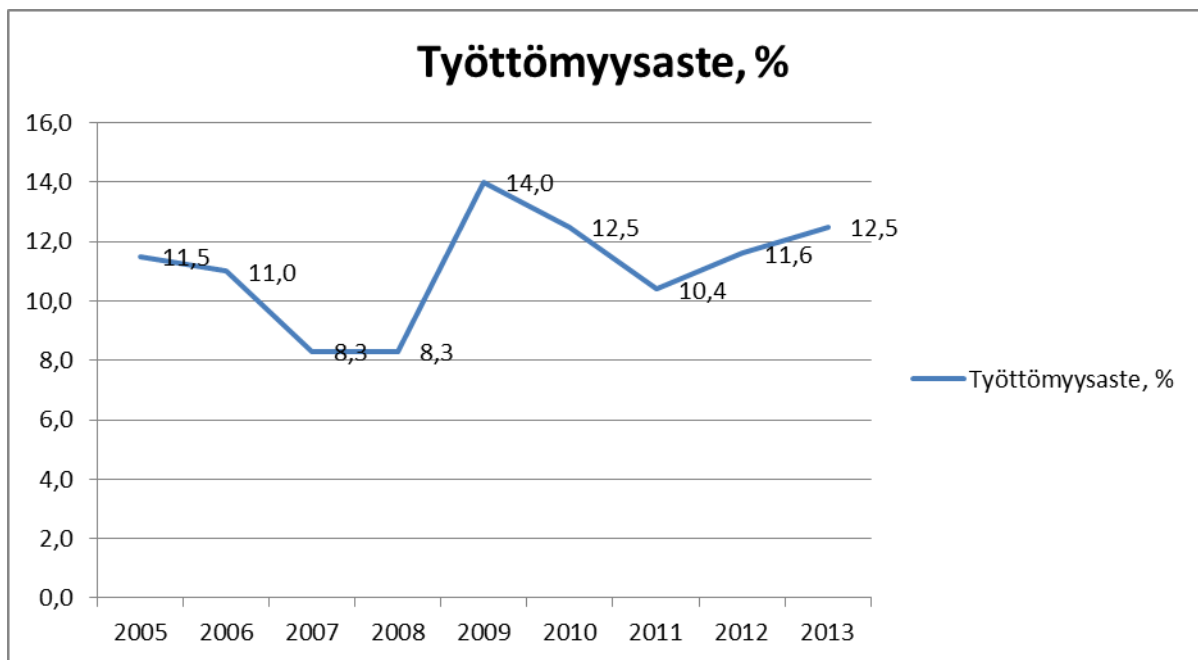
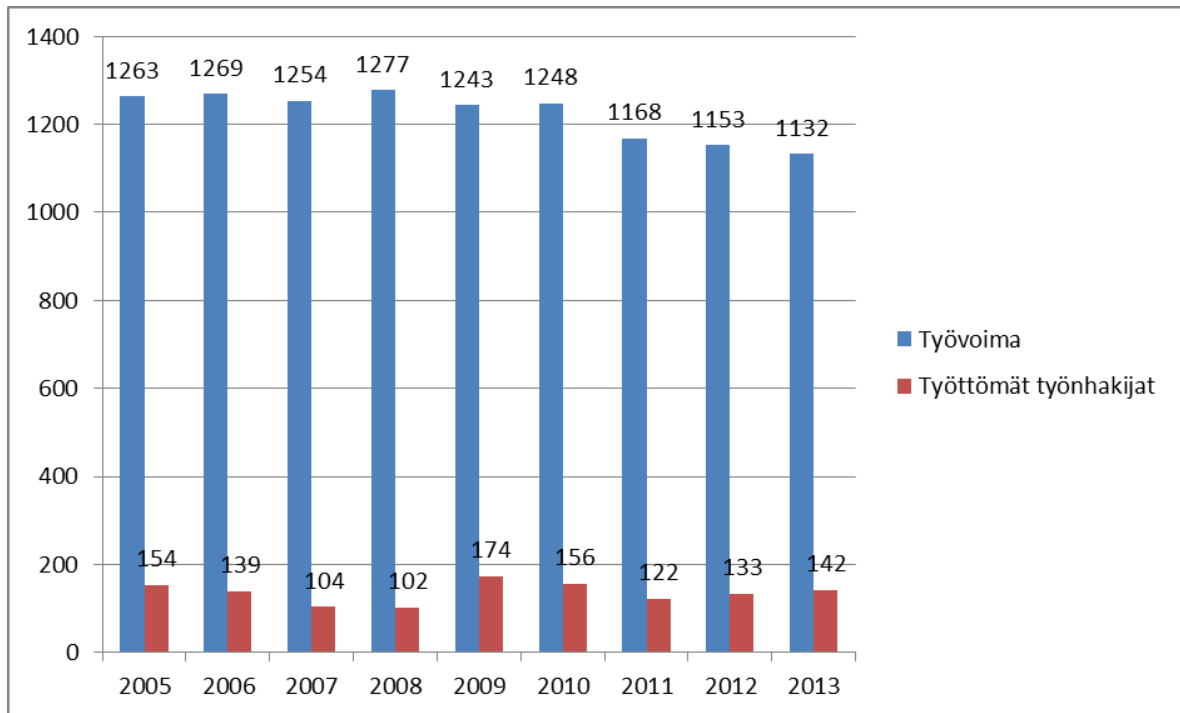
Väestöennuste 2012 Väestöllinen huoltosuhde alueittain 2011 - 2040							
	Huoltosuhde						
	2011	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Kärsämäki	67,8	76	86	93,8	102,3	102,6	100,3

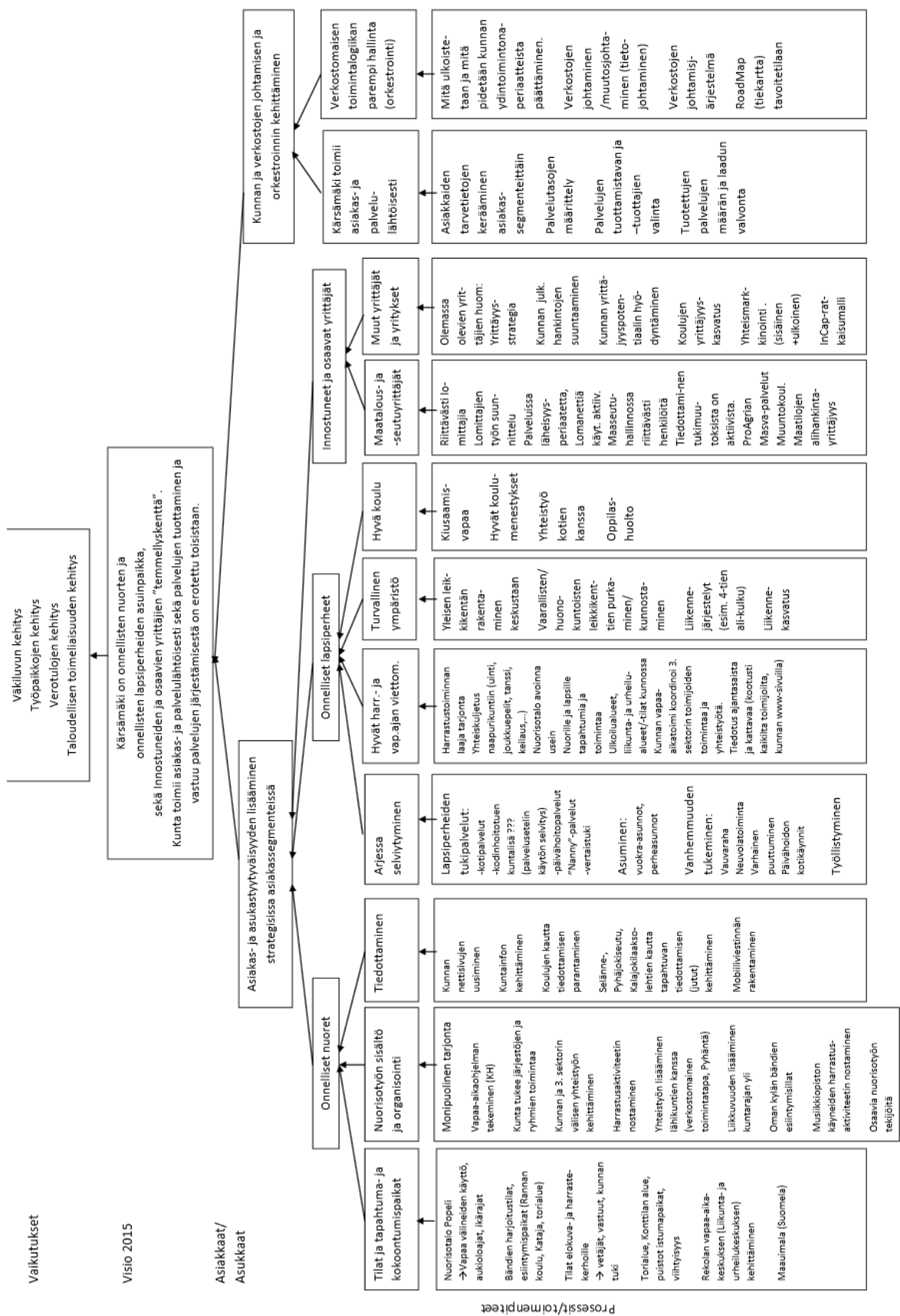
Lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti. Väestöllinen (demografinen) huoltosuhde on alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64 -vuotiaiden määrään.

Työllisyys

Suurimmat julkissektorin työllistäjät Kärsämäellä ovat Kärsämäen kunta ja Kärsämäen Seurakunta. Oheisessa taulukossa on esitetty suurimpia yksityisiä työllistäjiä Kärsämäellä vuonna 2014.

Suurimpia yksityisiä työllistäjiä Kärsämäellä v. 2014	työpaikkoja
Lujabetoni oy	26
Saaren Kuljetus Oy	22
Veljekset Huovila Oy	16
Bobmatic Oy	12
Food Hill Oy	12
A. Tiikkainen Oy	10
Keträlän Murske OY	10
Osuukauppa KPO	10
Konepalvelu Honkala Oy	10
Koneselkä Oy	9
Konesilta OY	9
Topi-Koneet Oy	8

Talousarvion käyttötalousosan tulosityksiköt

Valtuuston sitovuustaso	Toimielimen sitovuustaso
Keskusvaalilautakunta	Vaalit
Tarkastuslautakunta	Tilintarkastus
Kunnanhallitus	Yleishallinto Elinkeinotoimi Selänpalvelut Sosiaali- ja Terveyspalvelut
Opetustoimenlautakunta	Opetustoimen hallinto Perusopetus Toisen asteen opetus Kansalaisopisto Varhaiskasvatus
Vapaa-ajan lautakunta	Kirjasto- ja kulttuuritoimi Liikunta, nuoriso- ja raittiustyö
Tekninen lautakunta	Yhdyskuntatekniikka Kiinteistötoimi Ruokahuolto- ja siivouspalvelut Suojelutoimi

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Keskusvaalilautakunta	N	8 190	4 000
Tilintarkastuslautakunta	N	18 620	
Kunnanhallitus	N	12 118 450	1 480 810
Opetustoimen lautakunta	N	5 668 060	336 150
Vapaa-ajan lautakunta	N	500 600	10 450
Tekninen toimi	N	1 949 490	1 570 440
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		6 890 000
Valtionosuudet	B		10 690 000
Rahoitustuotot ja -kulut	N	201 200	327 700
INVESTOINTIOSA			
Tekninen toimi			
<i>Maa-alueet:</i>			
Maan myynnit	N		20 000
Asemakaavan uusiminen teollisuusalueella	N	10 000	
Suomelan KTY-alueen asemakaavoitus	N	9 000	
<i>Talonrakennus:</i>			
Paloaseman rakentaminen	N	730 000	250 000
Vanhan paloaseman myynti	N		250 000
Toimintakeskuksen ilmastointi	N	40 000	
<i>Julkinen käyttöomaisuus:</i>			
Teiden päällystäminen	N	7 000	
RAHOITUSOSA			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		1 394 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	1 117 330	
Vaikutus maksuvalmiuteen		845 610	
yhteensä		23 223 550	23 223 550